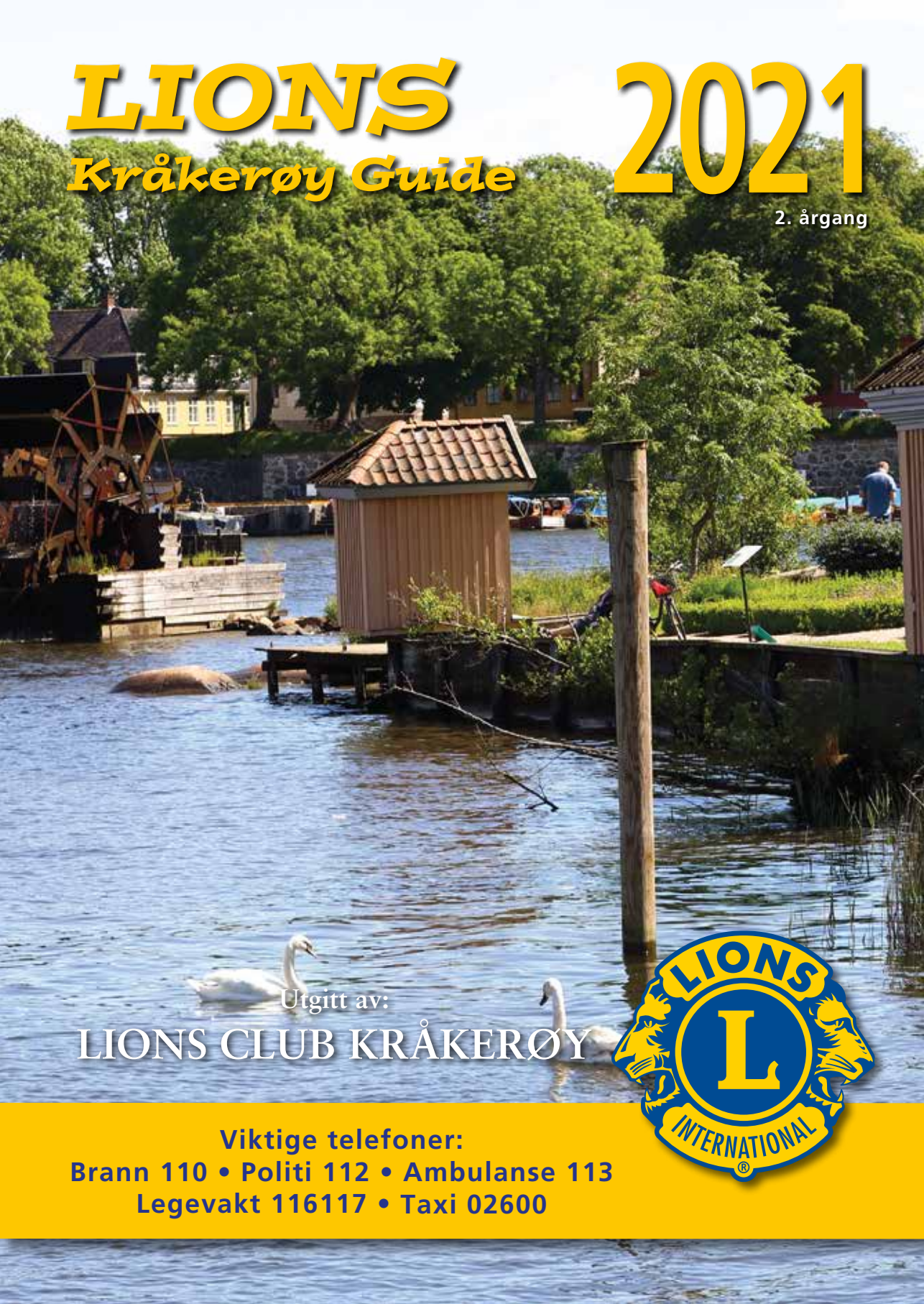

LIONS

Kråkerøy Guide

2021

2. årgang

Utgitt av:
LIONS CLUB KRÅKERØY

Viktige telefoner:

**Brann 110 • Politi 112 • Ambulanse 113
Legevakt 116117 • Taxi 02600**

VELKOMMEN TIL VAKTAPOTEKET I FREDRIKSTAD

APOTEK 1 HELSEHUSET

Velkommen innom hos oss for gode råd og litt ekstra service til de som trenger det. Vi har åpent alle dager hele året.

VI TILBYR:

- + Kort ventetid når du henter ut resepten din
- + Stort utvalg av reseptfrie legemidler
- + Bredt sortiment av hygiene- og velværeprodukter
- + Alltid gode tilbud

Husk at du kan reservere varene dine på nett og hente hos oss innen en time!

+ APOTEK 1

Vår kunnskap - din trygghet

Apotek 1 Helsehuset Fredrikstad Jens Wilhelmsensgate 1. Tlf: 69 00 24 00

Åpningstider: mandag-fredag: 08.30-19 og lørdag: 10-17, søndag: 17-19

INNHOOLD

Til dere som bor eller har hytte på Kråkerøy	5
Velkommen til Fredrikstad og Kråkerøy.....	7
Informasjon om Lions Club Kråkerøy	10
Grasrotandelen	14
Søppel i Kråkerøys skjærgård	16
Lions Club Kråkerøy støtter humanitært arbeid, kultur og miljø	18
Renessansehagen på Isegran.....	20
Øst Politidistrikt informerer	30
Ferdseil på sjøen – lover og regler	32
Sjømerkesystemet	33
Å gå med avisa!	36
Kjør kollektivt – buss og tog	41
Glufa	42
Pynten	46
Svenskene kommer	52
A/S Fredrikstad Mek. Verksted	60
Sudoku oppgaver	66
Lions sommerkryssord	67
Hytterrenovasjon – kildesortering	68
Returpunkter glass- og metallemballasje	69
Vannrestriksjoner i Fredrikstad om sommeren	70
Parkering – Byfergene	71
Vind og vær langs kysten	72
Kart over kommunale avfallsstasjoner i Kråkerøy-skjærgården	74
Løsning Kryssord og sudoku	75
Kråkerøy Kirke	76
Oversikt over annonsørene	83

Forsidefoto: Ekkehard Pfestorf

VI HAR EGEN BYGGMESTER PÅ
HUSET, OG SKAFFER
ALLE TYPER HÅNDVERKERE.

NYTT KJØKKEN, FIKS FERDIG!

sigdal

STUDIO SIGDAL Mosseveien 43. Fredrikstad. Tlf. 69 36 72 20.

BESTILL PÅ NETT OG HENT
FRAKTFRI I BUTIKK!

WWW.SPORTMANN.NO

ADIDAS
ARKK
ASFVLT
BIRKENSTOCK
BLEND
BJÖRN BORG
DIDRIKSONS
FILA
HELLY HANSEN
HUMMEL
JDY
KAFFE
KARI TRAA
KASTEL
LEVI'S
LACOSTE
NOISY MAY
PUMA
REDHILL
SUPERDRY
SOLID
ONLY & SONS
SWIX
TWENTY FOUR
TOMMY HILFGER
ULVANG
U.S. POLO
UMBRO
VIKING

Finse anorakk

699

Ordinær 1399

**SPORT
mann**

Merkevarer til en klart bedre nettpriis!

DIKEVEIEN 35

Man-fre: 10:00 - 18:00

Lør: (10:00 - 16:00)

TLF: 69 39 85 39

Til dere som bor eller har hytte på Kråkerøy!

I 2020 laget Lions klubben på Kråkerøy «Hytteguiden for Kråkerøy» som ble delt ut til alle hytteeiere på Kråkerøy. Vi fikk mye positiv tilbakemelding og valgte derfor i år å lage «Lions Kråkerøy Guide» og dele den ut til både fastboende og hytteeiere på Kråkerøy.

I «Lions Kråkerøy Guide» er det samlet artikler og informasjon som vi håper kan være til nytte og interesse. I det redaksjonelle stoffet prøver vi å få fram historier fra Kråkerøy og nærområdene med ulike temaer og fra forskjellige tidsperioder. Det er mye interessant som er skrevet, og skrives om Kråkerøy og vi håper historiene kan bidra til litt bedre kjennskap til øya vår. Det er tatt med en del informasjon bl.a. fra Fredrikstad kommune og politiet, slik at heftet også vil kunne fungere som et «oppslagsverk» hvor du finner nyttig stoff samlet.

Lions International som Lions Club Kråkerøy er en del av, er verdens største humanitære organisasjon og humanitært arbeid drives over store deler av verden. Men fundamentet i organisasjonen er de lokale klubbene med sine aktiviteter i nærområdet.

For at Lions-klubbene skal kunne drive sitt arbeid er de avhengig av midler og vi håper jo at «Lions Kråkerøy Guide» også skal kunne bli en inntektskilde for vårt humanitære arbeid. Derfor er annonsørene viktige og vi oppfordrer leserne av «Lions Kråkerøy Guide» til å benytte seg av våre annonsørers tjenester! Vi vil samtidig også rette en takk til alle som har bidratt med bilder, artikler og stoff.

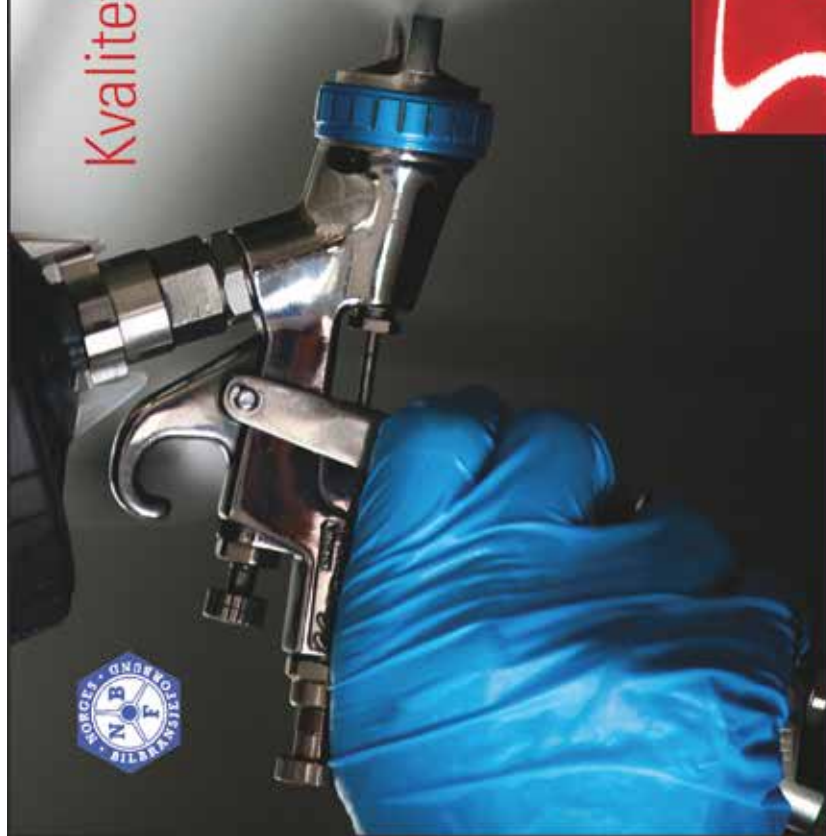
Dette er årgang 2 og vi har som målsetning å komme med en ny utgave hvert år.

Vi ønsker alle lesere av «Lions Kråkerøy Guide» en riktig god Kråkerøy-sommer i 2021.

Tore Skaaden
President Lions Club Kråkerøy

Kvalitet er vårt viktigste varemerke

Vi er ikke fornøyd før du er fornøyd

Skade og Lakk AS

Smørbøttaveien 7, 1617 Fredrikstad
Telefon 69 39 64 40

www.skadeoglakk.no

Velkommen til Fredrikstad og Kråkerøy!

I over ett år har vi fått snudd livene våre på hodet. Det meste har blitt avlyst – konserter, bursdagfester, bryllup, ferieturer, osv. Mer alvorlige konsekvenser av koronapandemien er ensomhet, økt arbeidsledighet og økonomiske problemer.

I skrivende stund er smitten i Fredrikstad, som i flere andre norske byer, litt høy. Vi knytter derfor stort håp til vaksinen og at vi i løpet av 2021 kan gå tilbake til en normal hverdag. Det ser vi virkelig fram til! Målet er at vi til sommeren skal ha rukket å vaksinere store deler av den voksne befolkningen.

Og når sommeren nå er her, ja da er Kråkerøy et godt valg. Fra naturens side ligger det meste til rette for å tilbringe både late og opplevelsesrike dager ved Oslofjorden. Statistikken viser at sjansen for å oppleve regnværsdager er mindre her enn andre steder. Faktisk ligger været i området helt i Norgestoppen hva angår antall soltimer pr år. Dermed passer det også bra at vi på Kråkerøy finner en fin skjærgård med mange holmer til fri disposisjon, med lune vikene og glattskurt svaberg.

Vil man bevege seg ut av Kråkerøy og ønsker nye impulser, er Fredrikstad by en liten buss-, sykkel-, eller kjøretur unna. Her finner man et yrende folkeliv og butikker og cafeer for enhver smak. Langs bryggepromenaden kryr det av restauranter og utesteder.

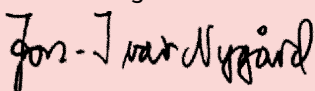
Dersom du er sulten på kulturelt påfyll kan vi tilby et populært bibliotek, en kino som flere ganger er blitt kåret til landets beste, Østfold kunstnersenter og selvfølgelig våre kjente teater- og revyscener. I sommerhalvåret har vi flere festivaler i byen; Glommafestivalen, Idyllfestivalen og Månefestivalen er bare noen.

Når vi snakker om ting å se og besøke i Fredrikstad er Gamlebyen med Kongsten fort og Isegran de desiderte høydepunktene. Som en av Nordens best bevarte festningsbyer, med en rik historie og et yrende folkeliv er det ikke rart at over 500.000 besøkere Gamlebyen over sommermånedene hvert år.

Her kan vi friste med gallerier, atelier, interiørdesign, små og spennende butikker og hyggelige restauranter og kafeer. At byen er spesiell får vi stadig bekreftet. Et eksempel var da The Huffington Post nevnte Gamlebyen som en av ti grunner til at Norge var verdens beste land å bo i.

I Fredrikstad og på Kråkerøy har vi mye å tilby, nettopp det tror jeg er mye av grunnen til at vi er Norges største kysthyttekommune. Med det vil jeg få ønske dere alle en riktig god sommer på Kråkerøy og i Fredrikstad i 2021. Håper vi sees igjen til neste år!

Med vennlig hilsen

Jon-Ivar Nygård
ordfører

Informasjon om Lions Club Kråkerøy

Lions Club Kråkerøy er medlem av Lions International, en frivillig humanitær organisasjon med 1,4 millioner medlemmer i over 100 land. I Norge er det over 10.000 medlemmer.

Vi liker å kalle oss "Gode venner som hjelper andre". Et medlemsskap i Lions innebærer et aktivt engasjement for å hjelpe andre. Det skal gi mulighet til personlig utvikling og inspirasjon. Lions er politisk og religiøst nøytrale, og har et felles verdigrunnlag og felles mål.

For oss er det viktig at innsamlede penger går til hjelpearbeid og ikke til administrasjon. Utgifter til drift av klubb og organisasjonen dekkes av medlemskontingenten.

Vi i Lions Club Kråkerøy er en gjeng engasjerte kvinner og menn som ønsker å gi noe av oss selv til lokalsamfunnet, og til viktige nasjonale og internasjonale formål. Lojalitet, ærlighet og vennskap er viktig, men mest av alt handler det om å være et medmenneske for hverandre, og i samfunnet!

Et motto for oss er «Vi ønsker å stå til tjeneste»

**Ønsker du å støtte oss, eller kanskje du ønsker
å bli medlem hos oss eller en Lions klubb der du bor?**

Ta gjerne kontakt med en av våre medlemmer, eller se på Facebook og våre web-sider.

Lions Norge:	https://www.lions.no/
Facebook:	Lions Club Kråkerøy
Hjemmeside:	http://www.lions.no/club/show/Kråkerøy/388
E-post:	einar.oien@hotmail.com

LITT OM KLUBBEN

Lions Club Kråkerøy er en åpen klubb (ikke losje) som ønsker å tiltrekke seg samfunnsbevisste og engasjerte mennesker som kan gi noe av sin tid til dette viktige arbeidet. Noen fakta om klubben:

- Ble etablert 17.april 1973.
- Ca. 35 aktive kvinner og menn.
- Kontingent kr 1200,- som går til sentrale kontingenter og drift av klubbmøter.
- Møte andre tirsdag i måneden på klubbhuset til Kråkerøy Idrettslag.
- 10 klubbmøter i året (ikke juli og august). Et typisk klubbmøte:
 - Formell del hvor klubbsaker blir behandlet
 - Underholding: Ofte med ekstern foredragsholder om et interessant tema, kulturinnslag eller et eksternt bedriftsbesøk
- Uformell del med bespising og sosialt samvær.

VIKTIGE MÅL FOR KLUBBEN:

- Medlemskap innebærer et aktivt engasjement til hjelp for andre.
- Lions skal være åpen for alle samfunnsbevisste mennesker.
- Å utvikle klubbens indre liv for medlemmenes trivsel, og at klubben også skal være attraktiv og tiltrekke seg nye medlemmer.
- Gi mulighet til personlig utvikling og inspirasjon i et miljø preget av vennskap og godt kameratskap.

INNTEKTER:

Vi trenger inntekter or å kunne bidra.

HYTTEINSPEKSJON ER KLUBBENS VIKTIGSTE INNTEKTSKILDE

Vi inspiserer ca. 240 hytter på Kråkerøy og Kjøkøy fra oktober til april

Vi ønsker at flere hytteeiere vil benytte seg av vår hytteinspeksjon.

ANDRE AKTIVITETER SOM GIR INNTEKTER:

- Annonseinntekter fra «Lions Kråkerøyguide».
- Julelotteri sammen med øvrige Lions klubber i Fredrikstad.
- Årlig landsomfattende tulipanaksjon til støtte for arbeid mot narkotika.
- Røde Fjær innsamlingsaksjon.
- Grasrotandelen.

Viktig - Alle innsamlede midler går uavkortet til våre formål!

LIONS CLUB KRÅKERØY GIR STØTTE TIL MANGE ULIKE FORMÅL

På Kråkerøy har vi gjennom mange år støttet ulike lag og foreninger:

- Støtte til Kråkerøy Idrettslag og andre idrettslag i deres arbeid for barn og ungdom.
- Tilbudt skolene å delta på First Lego League, tegnekonkurranse og «Mitt Valg». «Mitt Valg» er et Lions program for utvikling av et godt læringsmiljø og det benyttes både i barnehager og i grunnskolen.
- Gitt støtte til annet ungdomsarbeid og lag og foreninger på Kråkerøy.
- Støtter arbeid for natur og miljø.
- Satt opp krakker og sitte/spiseplasser på mange utkikkssteder på Kråkerøy.

Vi støtter ulike prosjekter i Norge sammen med andre Lons-klubber

- Ridderrennet.
- Lions førerhundskole.
- Prosjekter igangsatt på midler fra Lions Røde Fjær aksjonene.
- Prosjekter mot rus gjennom Lions Tulipan aksjon.

Internasjonalt gjennom mange år:

- Bygget flere skolehus på ungdomsskole i Zimbabwe i samarbeid med Chivi Foundation, Fredrikstad.
- Boret etter vann og investert og installert i maismølle på barneskolen i Zimbabwe.
- Gitt støtte til vanntanker og vanntanker og skolemateriell i Tumaini, Kenya.
- Driftsstøtte til helsesenter i Malawi.
- Bidratt ved katastrofer i ulike deler av verden gjennom Lions Int. katastrofefond.

SEILSKUTA NAJADEN

Et eksempel på et helt annen type prosjekt er samarbeidet vi har med seilskuten Najaden på Isegran. Her har vi gitt støtte til en aktivitet de har med å gi omvisning på skuta for skoleklasser, og gi informasjon om sjøliv og sjøvekt.

PYNTEN

Lions Club Kråkerøy har engasjert seg i at området rundt Pynten på Langøya på Kråkerøy fortsatt skal være tilgjengelig for allmennheten. Se egen artikkel.

LIONS CLUB KRÅKERØY

STØTT OSS MED DIN GRASROTANDEL!

Grasrotandelen gir deg som spiller mulighet til å bestemme hvem som skal motta noe av overskuddet til Norsk Tipping. Hver gang du spiller kan du velge å støtte det laget eller foreningen du mener fortjener det mest.

Vi oppfordrer deg til å støtte oss i LIONS CLUB KRÅKERØY.

32774984233779

Du kan bli grasrotgiver på en av følgende måter:

- Hos kommisjonæren
- Mobilspill
- Norsk Tipping sine nettsider
- SMS, send Grasrotandelen 984233779 til 60000

Egil Norli AS utfører tømrer- og snekkerarbeid med høy kvalitet.

Vi påtar oss
hovedentrepriser,
restaureringsarbeid,
tradisjonelle
byggmesteroppdrag
og serviceoppdrag.

Egil Norli AS holder til i Fredrikstad og har en historie som går tilbake til 1981. Ved å fremstå som en kvalitetsbevisst og pålitelig byggmester, har vi opparbeidet stor tillit i markedet. Vårt mål er å ligge i forkant når det gjelder metoder og utførelse. Vi legger vekt på god byggeprosess som gir forutsigbarhet og godt resultat.

Vi har ansatte med byggmester- og snekkermesterkompetanse, i tillegg har mange av medarbeiderne svennebrev i tømrerfaget og masse erfaring. Vi har kompetanse og erfaring på restaurering av antikvariske bygninger, både innenfor tre og mur. Vi er godkjent lærebedrift.

Som hovedentreprenør for hytte eller husprosjektet dere drømmer om kan vi levere komplette prosjekter der de ulike aktørene ledes og koordineres av oss.

Dette gir gode prosesser uten konflikter og misforståelser. For kunden blir det en avtalepart å forholde seg til når det gjelder kommunikasjon, fakturering, fremdrift og garanti.

Søppel i Kråkerøys skjærgård

Tekst Tore Skaaden

Broa mellom Randholmen og Tjeldholmen. Foto Tore Skaaden

Ødeleggelse av miljøet kan bli en av de store truslene for livet på jorda og Lions ser at en innsats for et bedre miljø blir en stadig viktigere del av et humanitært arbeid. I sjøen er plast et av de store problemene og vi husker vel alle bildene av hval med magesekken full av plastposer, og fisk med magen full av små plastbiter. Kråkerøy har en flott skjærgård med fisk i sjøen og et rikt fugleliv vi må ta vare på.

Kråkerøy Lions sitt bidrag i dette arbeidet er å rydde strender på Kråkerøy for søppel og vi har de siste årene gjennomført årlige strandryddinger. Ved å ferdes mye langs sjøkanten (vi har hytteinspeksjoner) har vi etter hvert fått en god oversikt over hvor søppel samler seg. Hovedkildene for avfallet i sjøen er Glomma og det som kommer inn fra havet. Vi samarbeider nært med Kystlotteriet og Fredrikstad kommune som bidrar med materiell til ryddingen og henter inn avfallet som samles inn. Normalt gjennomføres strandrydding tidlig på våren før fuglene hekker og vegetasjonen begynner å vokse til.

Viktig selvfølgelig at søppel blir fjernet, men aksjonene skaper også en bevisstgjøring rundt marin forsøpling. Mange av de som har vært med, blir overrasket når de får se og føle på hvor stort problemet virkelig er!

Ryddeaksjon i 2018

Aksjonen i 2018 ble vellykket, ikke minst takket være stor innsats fra lokale hjelpere. I tillegg til klubbens medlemmer deltok barn og voksne fra Rød skole og Kråkerøy Idrettslag, til sammen ca. 140 personer. Randholmen, Tjeldholmen og ytterst på Tangen ble ryddet og 64 sekker med diverse plastavfall ble samlet inn, nesten 400 kg!

Fra ryddingen i 2018

Ryddeaksjoner i 2019 og 2020

I 2019 ble strandkanten mot Vesterelva rett nord for Treskjær ryddet av klubbens medlemmer. Det er et avgrenset område på ca. 50 x 10 meter og det var helt fylt opp med plast, isopor og annen søppel. Resultatet 40 sekker med avfall, ca. 300 kg.

Treskjær 2019, før rydding

Samme sted etter rydding

En større ryddeaksjon var planlagt i 2020, og også i 2021, men koronaen satte en stopper for å kunne samle et større antall personer for rydding. I stedet gjennomført klubbens medlemmer rydding på Treskskjær også høsten 2020 og resultatet ble denne gangen «bare» 15 sekker. Dette er både bra og ikke bra, - det var mindre søppel enn året før, men det hadde på ett år drevet i land 15 sekker med søppel på et område på 500 m2!

Ryddeaksjonene kommer til å fortsette og vi må pga. adkomst prioritere rydding på «fastlands Kråkerøy» framfor på holmene utenfor. Og for å følge opp utviklingen framover vil nye ryddeaksjoner bli gjennomført både på Randholmen/Tjeldholmen og Treskjær.

Vi må tro på at det nytter å rydde, og at det gradvis vil bli bedre!

Hvis noen er interessert i å delta i Kråkerøy Lions sine ryddeaksjoner er det bare å ta kontakt!

Hvis noen kan tenke seg å sponse slik aksjoner, - enten med penger eller mat så vi kan servere til hjelpere som er med og rydder, så er vi takknemlige for det!

Lions Club Kråkerøy støtter humanitært arbeid, kultur og miljø

Midlene som Lions Club Kråkerøy samler inn går til støtte av veldedig- og humanitært arbeid lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Aktiviteter som drives blant barn og unge er høyt prioritert og mange ulike formål og aktiviteter blir støttet, - som for eksempel helse, kultur, idrett og natur. Natur og miljø får stadig større oppmerksomhet og det blir mer og mer tydelig at økende miljøproblemer utgjør en stadig større trussel for jordas befolkning både for helse og velferd. Dette engasjerer oss i Lions Club Kråkerøy og vi ser på bevaringen av natur og miljø som en viktig del av det humanitære arbeidet.

Årlig gir Lions Club Kråkerøy 150.00 – 200.000 kroner til ulike formål, og fra oppstarten av klubben i 1973 til i dag er det gitt ca. 4 millioner kroner. Justert for kroneverdi er selvfølgelig beløpet mye større. De fleste bidragene deles ut på bakgrunn av søknader som kommer til klubben direkte, men klubben er også med i prosjekter som initieres av lokale Lions-klubber i Fredrikstad – Hvaler, på nasjonalt nivå eller på internasjonalt nivå.

I Lions er det et klart skille mellom midler som går til drift av klubben, og midler som skal gå til støtte til ulike formål. Alle innsamlede midler går uavkortet videre til de formål som blir støttet, og medlemskontingenten går til driften av klubben, samt som kontingent til Lions Norge og Lions International.

Vi i Lions Club Kråkerøy er på konstant utkikk etter nye muligheter for å få inn midler for det er mange som trenger støtte, - derfor:

Ved å støtte noen av klubbens inntektsgivende aktiviteter, - f.eks. å bli med på vår hytteservice eller gi oss grasrotandelen fra spill hos Norsk Tipping, støtter du vårt veldedige og humanitære arbeid!

Ved å støtte annonsørene i Lions Kråkerøyguide støtter du også klubbens arbeid!

I 2019/2020 ble det til sammen samlet inn og gitt 168500 kr til ulike formål i prosjekter lokalt, nasjonalt og internasjonalt:

Prosjekter og aktiviteter som fikk støtte i Lions-året 2019/2020 bevilget

Kroner

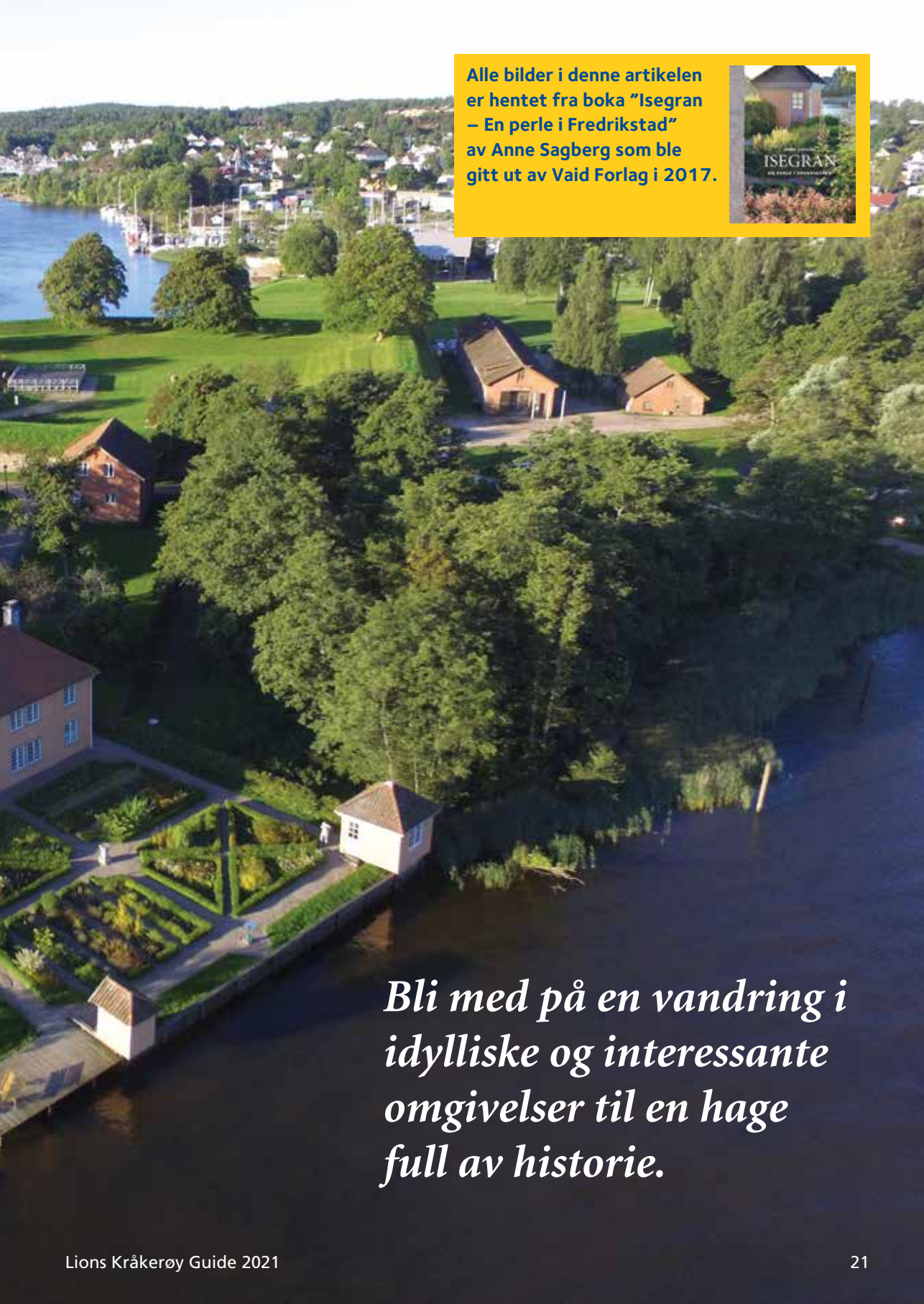
Lokale prosjekter	100000
Ungdomsstipend	10000
Kråkerøy Idrettslag	15000
Autismeforening Østfold	2000
Støtte til Najaden	20000
Støtte til Frivillighetssentralen	3000
Sykehusklovnene	3000
Kulturhuset EKKO	3000
Støtte til Kongstensvømmerne	5000
Kjøp av gevinst til julelotteriet	4000
Kjøring Hyttevakt	4000
Hjørgun Gård og Behandlingssenter	15000
Uspesifiserte prosjekter	16000
Nasjonale prosjekter	20500
Camp Fjalir	1500
Lions Julecup	500
Helsesporstuka Tana	3000
Lions ungdomskonto	1500
Lions førerhundskole	3000
Lions ungdomsleir i Norge	3000
Narko fond, Sonens tulipankonto	8000
Internasjonale prosjekter	48000
SOS barnebyer	3500
Katastrofeberedskap	3000
Lions øyehelseprosjekter	6000
De glemte barna	3000
Nordisk samarbeidsråd (NSR)	1000
Tumaini, Kenya	20000
Helsesenter i Malawi	1000
Friends of Lilongwe	5000

An aerial photograph of the Isegran castle ruins, a stone wall and bastion situated on a grassy hill overlooking a body of water. In the foreground, there are large, light-colored boulders and a tall, thin flagpole. To the right, a large, light-colored wooden building with a red roof is visible. The background shows a harbor with several ships and a small town on the opposite shore.

Velkommen til Renessansehagen på Isegran

Av: Anne Sagberg

Foto: Oddbjørn Sjøgren

Alle bilder i denne artikkelen er hentet fra boka "Isegran – En perle i Fredrikstad" av Anne Sagberg som ble gitt ut av Vaid Forlag i 2017.

Bli med på en vandring i idylliske og interessante omgivelser til en hage full av historie.

Isegran er en perle i Fredrikstad

Når du kommer over den lille broen som forbinder Isegranøya med Kråkerøy, venter det deg mange spennende historier og en sjarmerende natur. I denne artikkelen skal jeg ta deg med på en hagetur på øya. Nærmere bestemt til renessansenhagen på odden i nord-øst Bilde. Hus + hage.

Blomstring i hagen. Foto: Torunn Hovden.

Isegran er en øy lagt til rette for historie og idyll. Ordene tilhører arkeolog og statsstipendiat Erling Johansen. Han var kanskje den viktigste bidragsyteren til at Isegran, etter en lang periode med forfall, fra begynnelsen av 70-tallet kom på fote igjen og i dag framstår som en perle. Han uttrykte seg også slik: Isegran er en stor herlighet. Og vel og merke i alles eie. Sytti mål med fritt land, sytti mål med historie. Alt omgitt av strømmende vann og skiftende lys. Alt dette til tross, det er og blir det historiske Isegran som fanger sinnet sterkest.

Når du ankommer øya vil du oppdage at det er tre elementer som preger den. Den nord-vestlige delen, som vi først passerer på vår vei til hagen, er dominert av maritim virksomhet. Her restaureres og repareres historiske båter, og havnevesenet leier ut båtplasser til småbåter og skøyter som er i bruk som fritidsbåter. Tar du en runde på denne delen av øya kan du beundre mange og vakre fartøy. Noen av dem har hørt til her i byen eller i nærområdet. Andre kommer mer langveis fra. På veien videre vil du oppdage mange hus bygget i rød teglsten og selve festningskomplekset med murer, glasi og tårn. Denne delen er den mest sentrale delen i den forstand at øya først og fremst har hatt funksjon som forsvarsverk, fra 1600-tallet til midt på 1900-tallet. Ja, egentlig helt tilbake fra 1200-tallet da historieskrivere nevner *Isgrana* som et sentralt sted for Alv Erlingssons (Mindre Alv) kamp om makt. Alle de røde teglstensbygningene vi passerer ble bygget i 1909. De

skulle dekke behovet til Mineforsvaret i den perioden tanken var at byen kunne forsvares ved å minelegge Glomma.

Men vi skal ikke stoppe her, vi skal fortsette helt ut på odden nord-øst på øya. Helt til vi har vannhullet rett foran oss og kan se Fredrikstadbruas stolte bue litt lengre oppover i elveløpet.

Renessansehagen

Renessansehagen ligger i drømmeomgivelser. Gjennom hele sommersesongen blomstrer hagen. Fra de første lilla blomstene på bergblommen åpner sine kroner, nokså alene, kommer plantene i blomst i tur og orden. I høysesongen blomstrer det i alle bed. Men når sommeren er på hell, og de første dagene med klarere og skarpere luft inntreffer, har blomstringen dabbet av og høstastersen avslutter ballet. Da trekker livet seg inn i seg selv og gjør klart for den lange hvilen.

Bergblom. Foto: Anne Sagberg.

Vinter i hagen. Foto: Anne Sagberg.

Hagen er åpen for alle – og allikevel er det alltid god plass her. Det sitter ofte folk på benkene her og nyter utsikten til vannet. Det skjer alltid noe på elva: Et stort transportskip passerer, en slepebåt på vei til oppdrag, byferga som travler av sted, en sulten svane, eller bare skiftende mønstre i det strømmende vannet. Vi møter folk som rusler på de gruslagte hagegangene og betrakter blomsterprakten i de sirlig anlagte bedene som ligger systematisk ordnet rundt en liten sentralplass. På denne plassen står en granittsøyle som igjen bærer et solur. Soluret ble stjålet for 15 år siden, men takket være ildsjeler er en ny kopi på plass. Søylene har inskripsjonen «1748. Hagen restaurert 1984-88.» Hageanlegget fyller området mellom elvebredden og det huset mange ganske enkelt kaller «Det gule huset» eller med et annet navn: ”Den gamle hovedbygningen».

I Riksarkivet fant Erling Johansen en plantegning fra 1740-tallet som viser hele anlegget med hovedhus, hage, småhus og mølleverk med en rekke vannhjul og kverner. Det ble besluttet å reetablere hagen etter denne tegningen. Hovedhuset ble bygget i 1740-årene, men inneholder også et enda eldre bygningselement, en militær vaktbu fra 1600-tallet. Hagen foran huset er en typisk renessansehage. Det vil si at den er anlagt etter idealer som var på mote i den historiske perioden som kalles renessansen. Interessen for geometriske former var stor, renhet og stringens var et uttrykk for kontroll over naturen. Et geometrisk nett av gangveier og hekker skulle ramme inn de forskjellige plantefeltene. På plantegningen ser vi kvadrater, rektangler, sirkel, diagonaler og symmetriakser. Arkitektene så på hagen som en organisk del av bygningskomposisjonen, og vi ser her hvordan hagens linjer følger husets linjer og ligger helt inntil husets langsider. I det ene hjørnet av hagen er det et lysthus som er dekorert innvendig med malerier av viktige personer i Isegrans historie, malt av Ola Øgar Svendsen. I det andre hjørnet finnes et locum (finere ord for utedo). Praktisk nok har det godt overheng over elvevannet – sikkert en vanlig måte å bli kvitt avfallet på den gang. En liten brygge er også en del av anlegget.

Locum med valmuer. Foto: Torunn Hovden.

Lysithus med ridderspore. Foto: Torunn Hovden.

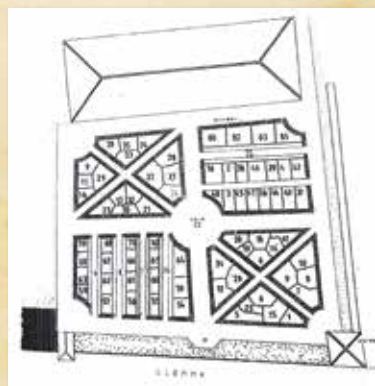
Blått blod på Isegranodden?

En kan undres på hvem som hadde midler og ideer til å få anlagt et såpass kostbart anlegg for nærmere 300 år siden. Tidligere museumsdirektør ved Fredrikstad museum, Tove Thøgersen, har sannsynliggjort at det kunne vært Wilh. von Ulrichsdal som fikk bygget dette fasjonable huset for seg og sin familie. Fem av hans barn har Fredrikstad som fødested. Ulrichsdahl ble senere festningskommandant i byen, og bosatt i kommandantboligen i Gamlebyen. Men da huset ble bygget var han sjef for 2. Smaalenske Infanteriregiment. Han var av sønn av stattholder Gyl-denløve, og altså av kongelig byrd. I tillegg hadde han generals rang. Ingen andre av festningens kommandanter har hatt så høy rang. Han kunne hatt de midler og kontakter som skulle til.

Hagemote i Norge på 1700-tallet

Nederst i renessanshagen er det montert et skilt med plan-tekart for hagen, der alle plantene er angitt med norsk og latinsk navn og nummer som viser hvor i hagen de står. Ved lysthuset står det i sommerhalvåret en postkasse der samme kart finnes plastbelagt for at du kan låne det med deg rundt og se hva som gror hvor.

Da denne hagen ble anlagt første gang var renessansen som historisk periode for lengst over, men denne måten å anlegge hage på ble fortsatt sett på som enkel og ikke så arealkrevende

Hagekart

som de senere barokk-hager. Hage hadde nettopp blitt på mote her i landet, og den første norske hagebok kom i 1694. *Horticultura* ble en inspirasjonskilde for norsk hagebruk, og forfatteren Christian Gartner hadde erfaring fra kongelige og herskapelige hager på kontinentet. Han ønsket å veilede norske hageinteresserte om hagestell og om hvilke planter som kunne trives i vårt nokså barske klima. Et klima som var noe kaldere på hans tid enn det er i dag. Han omtaler omtrent 300 arter. I tillegg er han opptatt av hva man kan bruke til å avgrense sengene, og forteller at bruk av buksbom, vinrute, lavendel, isop og tusenfryd er vanlig på kontinentet. Men han mener klimaet i Trøndelag, der han har en stilling som bygartner i Trondhjem, er såpass tøft at han heller vil anbefale gresstorv eller gressløk, eller for dem som ikke har en gartner, å bare bruke furulekter, stein eller bein!

Hage til pryd og nytte

Hensikten med hage var at den både skulle være til nytte og til pryd. En litt stor hage burde prydplanter. En liten renessansehage kunne inneholde felter med prydplanter og med medisinske og krydderplanter. Vår hage er en slik liten renessansehage, og inneholder i underkant av 80 arter. Den er som nevnt reetablert i 1985. Professor Brun ved Landbrukshøyskolen på Ås fikk i oppdrag velge ut arter en kunne vente å finne i en 1700-talls-hage. Av kantplanter ble valgt flere av dem som Gartner advarte mot; buksbom, isop og lavendel. I tillegg har vi skyggesildre og gressløk. Alle klarer seg godt hos oss.

Buksbomhekker. Kantbeplantning: Skyggesildre og gressløk. Foto: Anne Sagberg.

Medisin og ”vaksine” mot epidemier

Til mange av plantene knytter det seg spennende kulturhistorie. Enkelte av dem, spesielt de som har *officinale* som en del av det latinske navnet sitt har jeg fortalt om i boka om Isegran. Og her kan jeg nevne litt om et par av dem som har hatt stor betydning for oss historisk sett. Mange er nok kjent med at klostervesenet brakte mange nyttige urter hit til landet. Klostrene tjente som våre første apotek. Ekstranavnet ”*officinale*” er hentet fra det latinske ordet ”*officina*” som betyr lagerrom, noe som henviser til at disse artene var viktige og ble tatt vare på og lagret i klostrene. Utvalgte planters medisinske egenskaper har vært kjent av mennesker langt, langt tilbake i historien. Karl den store (på slutten av 700-tallet) opererte med en liste på 90 urter som skulle være å få tak i overalt i hans vidstrakte rike. Noen av disse finnes i vår hage.

Salvie sto øverst på Karl den stores liste. Navnet salvie betyr rett og slett å *helbrede*. Planten var den mest brukte universalmedisin i Norge i over 100 år. Universal tyder på at den ble brukt mot det meste, noe som kan skyldes at denne planten inneholder stoffer som kan virke oppkvikkende. Kanskje fikk den brukeren til å glemme hvor det gjorde vondt? I *Folkemedisin fra Østfold* gjengis dette råd fra Skjeberg: *Helvedes ild læges ved å bade sig i låg laget på blomsterknopper av pors, men på samme tid drikke salviete*. Selv salige Linné sverget til salvie til gamle for å berolige nervene og hindre nattesvette. Urten brukes av mange i dag også, for eksempel som te, eller som smakssetter i mat.

Salvie. Foto: Øivind Andersen.

Malurt er en annen plante som har vært høyt verdsatt og med mange anvendelsesområder. Bitterstoffene i malurt er velkjente, og gjenspeiles i ordtakene å *helle malurt i begeret*, eller å *ha honning i munnen men malurt i grunnen*. Et medisinsk råd gikk slik: *Malurt i vin med oksegalle – som råd mot øresus hjelper visst alle*. Botaniker Fægri kommenterte at øresus bare var småtteri mot hva planten ellers ble brukt mot. Han nevner både delirium, pest (!) og hekseri. Det vi beviselig kan hevde planten kan brukes til er å ta kverken på både klesmøll og bokmøll. Dessuten inneholder planten et stoff som ble benyttet i absint-brennevin. Man kjenner jo til hva bohemene i Paris, og også i Christiania holdt på med. Hallusinasjoner, epileptiske anfall og sinnsforvirring kunne være virkninger, eller bivirkninger ved bruk av dette brennevinet.

Malurt. Foto: Øivind Andersen.

Kvann. Foto: Øivind Andersen.

Kvann. Planten er min favoritt i hagen. En plante som først og fremst vokser i Norge og som gjennom århundrer har vært brukt som grønnsak fordi den er full av vitamin C, og som aromatisk tilsetningsstoff både i mat og drikke. I kandisert form har den vært ettertraktet som «godis». Dens latinske navn er *Angelica archangelica*, som oversatt betyr

«engel erke-engel», og navnet er åpenbart forbundet med troen på at den kunne forebygge og kurere pest. Flere pestepidemier rammet folk i vår del av verden i senmiddelalderen, med Svartedauen som den mest berømte. Senere rammet flere epidemier Europa, med massedød som resultat. Nettopp i våre dager forstår vi nok godt våre forfedres fortvilelse over stadige epidemier, og ønsket om å finne "vaksiner". Kvannen ble et norsk eksportprodukt til resten av Europa gjennom flere hundre år. Så stor var denne eksporten at planten sto på randen av utryddelse. Helt fram til slutten av 1800-tallet skulle planten etter norsk lov være å finne på et hvert apotek. Mange gårder har hatt sine egne kvannhager, noen pålagt av øvrigheten. Vossakvann er en sort kvann som har vært høyt verdsatt. Den kvannarten vi ser omkring oss her i Østfold er strandkvann, og den er ikke regnet for å ha de samme gode egenskaper som de artene som vokser i fjellstrøk. Kvannen tilhører skjermplantefamilien, en familie som også har noen svært giftige medlemmer, så ikke bruk den om du ikke er sikker. På kvannplanten i hagen hadde vi et år en hel kohort av stripepete larver. De viste seg å skulle bli til vårt lands største sommerfugl, den vakre svaletjerten. Men før de forpuppet seg tok de godt for seg av planten. Det var dem vel unt, og planten klarte seg fint.

Svaletjertlarver på kvannblomst.

Foto: Øivind Andersen.

Alle som ferdes ved fjorden her hos oss kan oppleve lykken ved å observere denne flotte sommerfuglen svirre forbi en varm sommerdag. En av mange gode grunner til også å ta vare på denne planten.

Helt siden renessansenhagen ble reetablert har den vært stelt og holdt i hevd av en gruppe frivillige som ønsker å ta vare på denne kulturhistorisk viktige plassen. Det er også ønskelig å ta vare på gamle sorter av arter som finnes her. Det genetiske materialet kan vise seg verdifullt i framtiden. Det er innledet et samarbeid med Botanisk hage i Oslo om dette. For eksempel kommer de gamle auriklene i hagen derfra.

Aurikler. Foto: Øivind Andersen.

PS

Dugnadsarbeidet i hagen kan hvem som helst delta i om de er interessert. Oppslag om dugnadsdager og hvem som kan kontaktes står oppslått på veggen til lysthuset.

Dugnad i hagen. Foto: Torunn Hovden.

Øst Politidistrikt informerer

Politistasjonssjef ved Fredrikstad politistasjon, Ivar Prestbakken.

Ny politibåt med base i Fredrikstad

Politibåten Fred er bemannet hver dag i sommerferien. Ellers vil den bemannes så ofte som mulig utenom sommersesongen. I tillegg vil Fredrikstad bemanne politiets Anytech 750 ved kapasitet. Denne kommer som et supplement til Politibåten Fred.

- Tjenesten er variert. Vi er satt til å overholde regelverket til sjøs og gjennomfører ofte kontroller for å sikre at båtfolket overholder regelverket. Politibåten kontrollerer blant annet promillebestemmelsene, fartsbegrensningene som er gjeldende på sjøen, at vestpåbudet overholdes, krav om båtførerbevis og minstealder, sier Martin Fjeld, avsnittsleder patruljeavsnittet ved Fredrikstad politistasjon.

Politiet har også oppsyn opp mot ferdselsforbud og fauna-, miljøkriminalitet, orientere båtfolket om gjeldende regelverk og bistå i politioppdrag langs kysten og i skjærgården.

- Vi har også ansvar for å avdekke kriminalitet. Mannskap på politibåten har ved flere anledninger funnet stjålne båter og pågrepet vinningskriminelle, sier Fjeld.

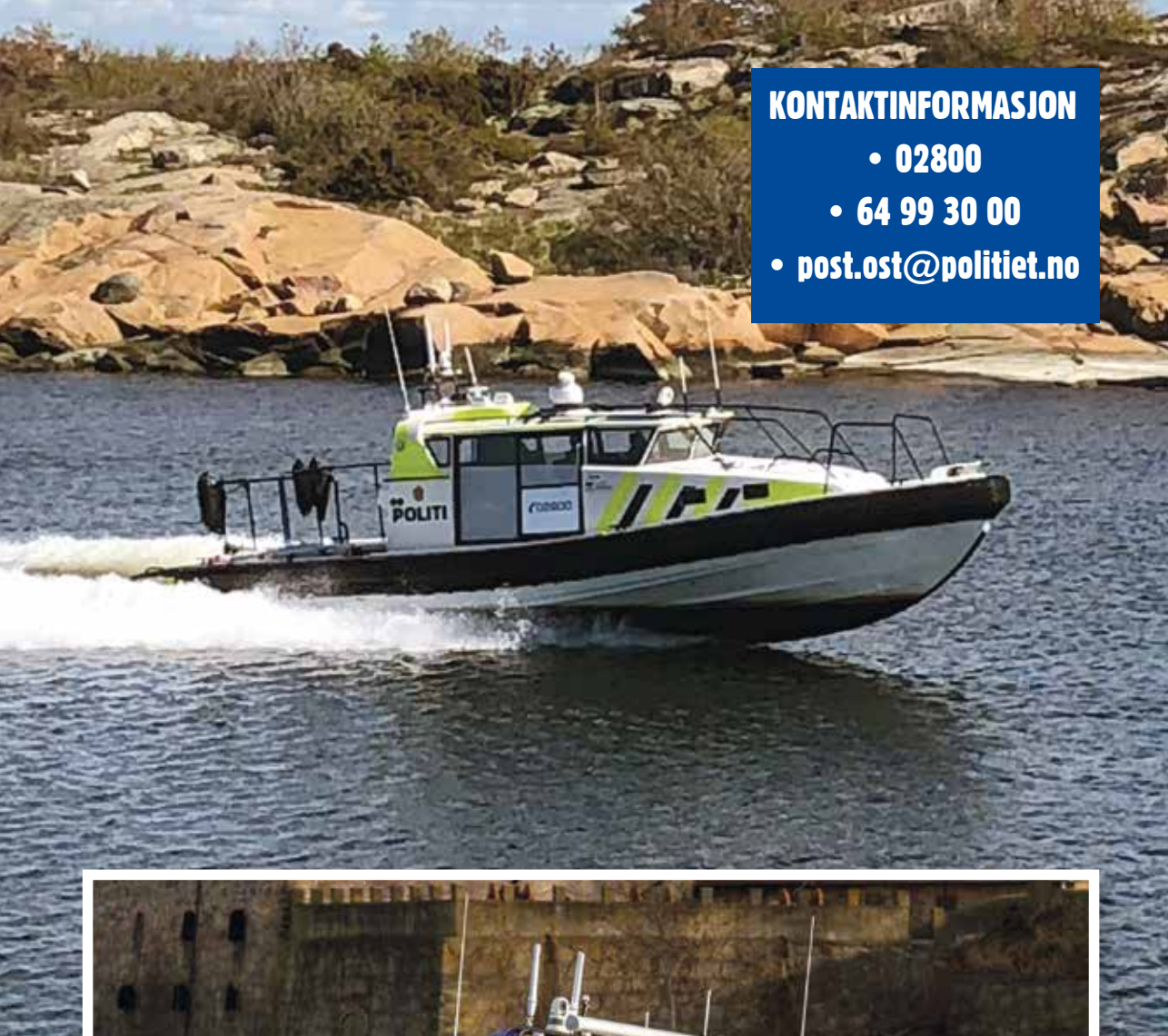
Politibåten bistår også i redningsoppdrag til sjøs.

- Politibåten Fred har god kapasitet i forbindelse med dette. Man har varmesøkende kamera som kan være et viktig redskap ved søk. Den har også god radarkapasitet, samt redningsnett for å redde folk opp fra sjøen, sier Fjeld.

Politiet håper også at en tydelig tilstedeværelse i skjærgården bidrar til gode holdninger til sjøs.

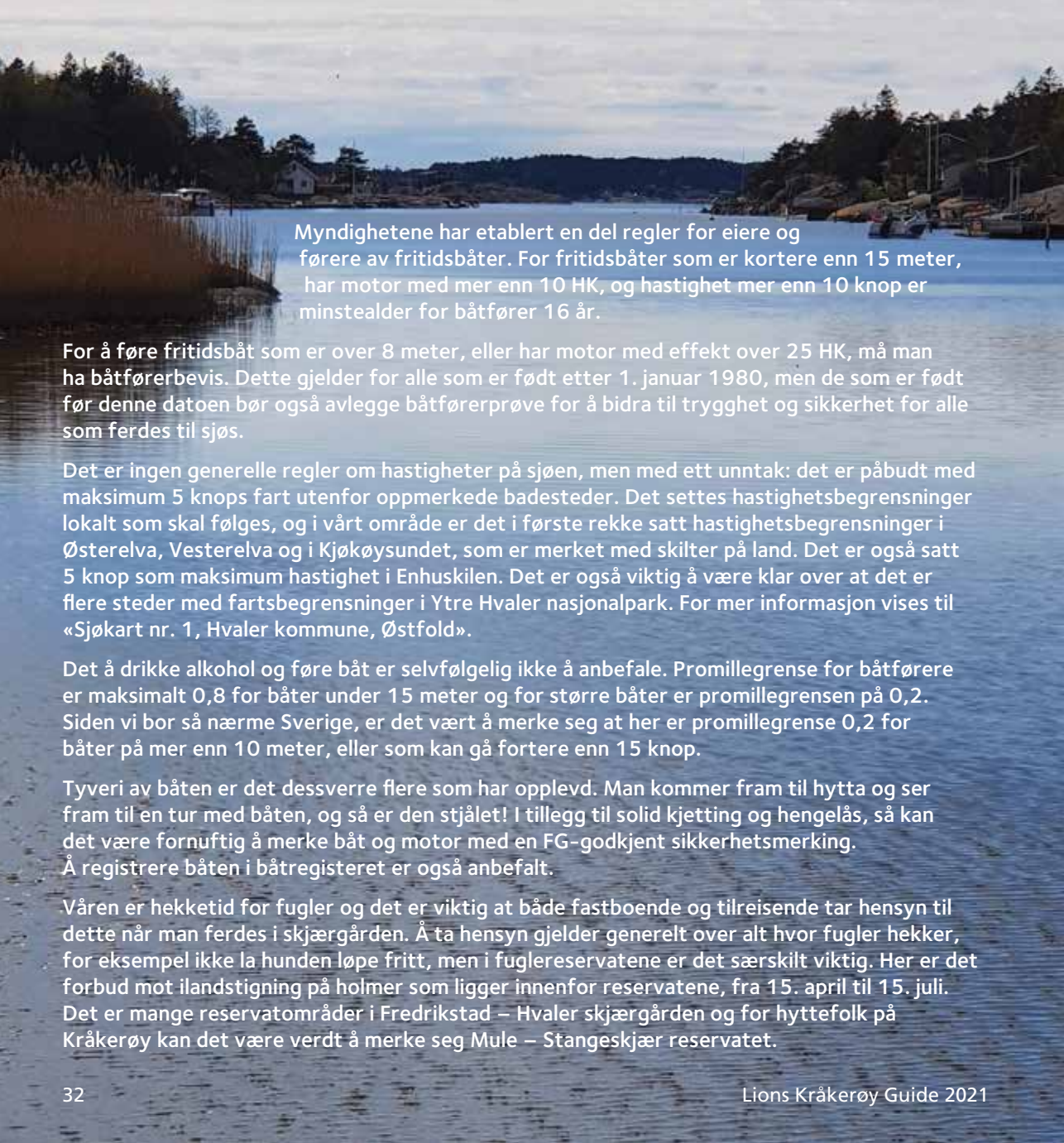
KONTAKTINFORMASJON

- 02800
- 64 99 30 00
- post.ost@politiet.no

Ferdsel på sjøen – lover og regler

Båt og hytteliv hører sammen og det er nok ikke mange som har hytte langs kysten, som ikke eier eller disponerer en båt. Men det å ferdes i båt er også forbundet med ansvar og også en viss risiko og dessverre skjer det også hvert år flere ulykker med fritidsbåter. Vi har her tatt med en del ting som både er nødvendig å kjenne til, når man ferdes i båt ute i skjærgården.

Myndighetene har etablert en del regler for eiere og førere av fritidsbåter. For fritidsbåter som er kortere enn 15 meter, har motor med mer enn 10 HK, og hastighet mer enn 10 knop er minstealder for båtfører 16 år.

For å føre fritidsbåt som er over 8 meter, eller har motor med effekt over 25 HK, må man ha båtførerbevis. Dette gjelder for alle som er født etter 1. januar 1980, men de som er født før denne datoen bør også avlegge båtførerprøve for å bidra til trygghet og sikkerhet for alle som ferdes til sjøs.

Det er ingen generelle regler om hastigheter på sjøen, men med ett unntak: det er påbudt med maksimum 5 knops fart utenfor oppmerkede badesteder. Det settes hastighetsbegrensninger lokalt som skal følges, og i vårt område er det i første rekke satt hastighetsbegrensninger i Østerelva, Vesterelva og i Kjøkøysundet, som er merket med skilter på land. Det er også satt 5 knop som maksimum hastighet i Enhuskilen. Det er også viktig å være klar over at det er flere steder med fartsbegrensninger i Ytre Hvaler nasjonalpark. For mer informasjon vises til «Sjøkart nr. 1, Hvaler kommune, Østfold».

Det å drikke alkohol og føre båt er selvfølgelig ikke å anbefale. Promillegrense for båtførere er maksimalt 0,8 for båter under 15 meter og for større båter er promillegrensen på 0,2. Siden vi bor så nærme Sverige, er det vært å merke seg at her er promillegrense 0,2 for båter på mer enn 10 meter, eller som kan gå fortere enn 15 knop.

Tyveri av båten er det dessverre flere som har opplevd. Man kommer fram til hytta og ser fram til en tur med båten, og så er den stjålet! I tillegg til solid kjetting og hengelås, så kan det være fornuftig å merke båt og motor med en FG-godkjent sikkerhetsmerking.

Å registrere båten i båtregisteret er også anbefalt.

Våren er hekketid for fugler og det er viktig at både fastboende og tilreisende tar hensyn til dette når man ferdes i skjærgården. Å ta hensyn gjelder generelt over alt hvor fugler hekker, for eksempel ikke la hunden løpe fritt, men i fuglereservatene er det særskilt viktig. Her er det forbud mot ilandstigning på holmer som ligger innenfor reservatene, fra 15. april til 15. juli. Det er mange reservatområder i Fredrikstad – Hvaler skjærgården og for hyttefolk på Kråkerøy kan det være verdt å merke seg Mule – Stangeskjær reservatet.

S J Ø M E R K E S Y S T E M E T

SIDEAVMERKING (Lateralmerker)

Kartsymboler

Sjøkartsymbol som viser merkingens hovedretning

Kartsymboler

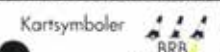
Sideavmerkings hovedretning

Ved seilas i merkingens hovedretning vil vi få grønne merker om styrbord og røde om babord.

Q R
F L R
F L R
F L R

Q G
F L G
F L G
F L G

FRITTLIGGENDE GRUNNER/FARER

Kartsymboler

Seilbart farvann rundt grunnen eller faren.

BRB

Hvitt lys med karakteren F(2)

SENTERLEDSMERKER

Kartsymboler

Seilbart farvann rundt hele merket. Markerer ikke farer. Brukes oftest for å markere midten av en kanal eller separasjonsone.

RW

Hvitt lys med karakterene I 100
Oc eller
LFI 100

KOMPASSAVMERKING (Kardinalmerker)

NORDMERKE

BY

VESTMERKE

YBY

ØSTMERKE

BYB

SØRMERKE

YB

FARE

VQ (9) 10s
VQ (9) 15s
VQ (3) 5s
VQ (3) 10s
VQ (6) LFI 10s
Q (6) F(15)

SPECIALMERKER

Brukes til å markere områder med begrensninger i ferdsel, f.eks. anleggs-områder og badeplasser. Maskindrevne fartøy eller seilfartøy (herunder seilbrett) har ferdselsforbud innenfor slike merkebøyer og 5 knops hastighetsbegrenset sone i 50 meters avstand fra steder hvor bading pågår

Kartsymboler

JERNSTENGER

Markerer småskjær og grunnere bær. Viseren peker mot sikkert farvann. Ved jernstenger uten viser må man se nøye etter i kartet hvordan jernstangen er plassert i forhold til grunnen.

Kartsymboler

FEIL VED SjøMERKER ELLER FYRLYKTER MELDES TIL:
NASJONAL KOORDINATOR FOR NAVIGASJONSVARSLER
Tlf: 22 42 23 31 hele døgnet
Telefaks: 22 41 04 91 hele døgnet
E-post: navco@kystverket.no

INTERNASJONALE FØRKORTELSER AV FARGER

R	Red	Rød	EKSEMPEL: BYB = Sort-Gul-Sort
G	Green	Grønn	
W	White	Hvit	
Y	Yellow	Gul	
B	Black	Sort	

Panasonic

NYHET

NATURLIG KRAFT EFFEKTIV OPPVARMING FLAGSHIP

HZ

- Energiklasse **A+++**
- Lavt støynivå, kun 18dB
- Høyere kapasitet enn forgjenger
- Integrert Wifi
- Holder nominell kapasitet helt ned til -25 °C
- Nytt design
- NanoeX luft rensesystem
- Vedlikeholdsvarme (+8/+15 °C)

Ta kontakt med oss for gratis befaring:

FREDRIKSTAD

www.stormelektro.no

*Den største sko-og veske
kolleksjon i byen!*

*Med vår produkt erfaring
kan vi tilby den beste service!*

Følg oss på Facebook
og Instagram
[@neonfashionaccessories](https://www.instagram.com/neonfashionaccessories)

Farmanngaten 1
1607 Fredrikstad (sentrum)
Tlf. 408 70 362

FANTASTISK PIZZA

Veldig fin beliggenhet ved vannet

Telefon: 69 33 37 00

ITALIENSK PIZZA KR 99,-
FOR Å SPISE I RESTAURANTEN

Kråkerøyveien 2, 1671 Kråkerøy | Åpent fra 14.00-22.00

**Trenger du elektriker?
På jakt etter elbil-lader?
Interessert i varmepumpe?**

**Vi kommer på gratis befaring.
Send JA til 91150110,
så tar vi kontakt!**

**INSTALLATØREN
GRUPPEN®**

– elektrikerne du kan stole på!

Å gå med avisa!

Å gå med avisa var nesten den eneste muligheten for en guttunge å tjene seg litt lommepenger på, sent på 1960-tallet. Lønna var ikke så stor, men det kunne virkelig være innbringende rundt juletider. Da var det tradisjon for at abonnentene ga avisgutten penger rett i hånda, som takk for sikker levering. Det kunne bli både en og to månedslønninger i uka før jul.

Men tøffe tak kunne det var det også. Hvis du hadde en rute som ikke lå langt nok unna til at avisbunken ble tilsendt med buss, måtte den hentes rett på trykkeriet i kjelleren i Fredrikstad Blad. Og her var det strenge regler for hvordan det hele skulle foregå. De som skulle hente aviser som skulle sendes med buss, hadde 1. prioritet. Var du fersking og hadde en vanlig bladrute, fikk du pent stille deg bakerst i køen. De tøffeste hadde alltid retten før deg, uansett om de kom lenge etter deg. Noen ganger kunne det bli lenge å vente før det var din tur. Da sto man der og sniffet inn trykksvertelukt og tittet på maskinene som dura og gikk og spyttet ut aviser. Noen ganger satt papiret seg fast og pressa stoppet opp og kællane banna og var sure.

Når det endelig var din tur og det var nok ferdige aviser, måtte du si hvor mange du skulle ha. Det var vanlig å "legge" på noen ekstra for å ha noe å "gå på". Antagelig var det lett å se når man jugde for mye, for da ble du spurt om hvilken rute du hadde, og antallet aviser du skulle ha ble raskt sjekket opp. Differansen mellom aviser du skulle ha og aviser du ba om, ble raskt omsatt i en beskrivelse av hvilken pøbel du var. Rød i mosen var det bare å ta avisbunken under armen og forsvinne ut så fort som mulig mens man nistirret i gulvet. Det var viktig å ikke bli lagt merke til, og ikke la seg merke med kommentarer fra tøffingene. Det kunne fort bli en omgang juling dersom man ikke var forsiktig.

Min rute var på nordre Kråkerøy. Man skulle nesten tro noen hadde lagt mye arbeid i å få med seg alle oppoverbakkene som fantes. Det startet med Påskestien, ned Sofus Sørensesvei, opp Bjerkestien, Tyristien og Lyngstien. Det kunne være et slit for en sped guttekropp med bladveska hengende på den ene siden av sykkelstammen. Men aller værst var det på vinteren. Bakkene var glatte, og noen ganger skled man lenger ned enn man greide å gå opp. På slikt føre var det ofte greit å bruke spark. Det var bare det at i byen og over Kråkerøybrua var det salta. Det lager dårlig sparkefølelse, så spark og aviser måtte bæres til man var godt inne på skikkelig snødekte veier. Da gikk vinninga fort opp i spinninga. Det gjorde det uansett hva du prøvde på.

Midt i Påkestibakken bodde det en ”stor” gutt. Av og til kom han ut og sa: ”Få e avis av dæ”. ”Nei, jeg har ingen te overs”, kunne jeg svare. Da tok han bare en avis fra bladveska, rulla den sammen, klaska den i hue på meg og sa: ”Vil du ha juling eller?” Dermed var det en i Bjerkestien eller Tyristien som ikke fikk avis den dagen.

Hunder gikk alltid løse på 60 og 70 tallet, og jeg måtte forbi noen på bladruta mi. Først var det bikkja til Weel. En svart puddel som egentlig var snill men som ikke likte syklist. Da kom den som et stille lyn fra ingensteds, og bet seg fast i benet ditt. Men som avisgutt får du fort erfaring med sånt, og med god timing fikk den et velrettet spark før den rakk å bite seg fast. Da ga den seg fort. Neste hund bodde 50 meter lenger oppe i veien. En lumsk dobbermann som bare tusla rundt og lukta etter hvor redd du var. Når du stoppet opp, stod den bare stille og lot som ingen ting, gikk du, kom den etter, og begynte du å springe var du ferdig. Neste hund var en irsk setter av omtrent samme legning som dobbermannen, men enda mer innpåsliten. Øverst i Lyngstien bodde Peik, terrieren til Jacobsen. Den lå rolig på trappa og venta til jeg kom. Da krøp den stille ned fra trappa og bak hekken satte den opp farta og kom ut i veien som et hylende udyr. Men Peik hadde det bare i kjeften, og han ga seg med bjeffinga så fort du hadde passert. Egentlig tror jeg den gjorde dette for å få litt spenning i den kjedelige trappetilværelsen. Da Peik var passert, var det bare hundre meter igjen av bladruta og dagens jobb var unnagjort. Her på slutten av ruta bodde det også en hund. Men den brydde seg aldri med andre. Det var en fredsommelig beagle som levde sitt eget liv og lot seg ikke affisere av et avisbud. Den het Rapp og var en reiselysten kar. Det hendte flere ganger at den tok ferga til Gamlebyen helt på egenhånd, og en gang kom den hjem i drosje. Alene.

Etter en tid ble man naturlig nok lei av tunge bladvesker, bratte, glatte bakker, hver eneste dag etter skolen og før middag. Når man sa opp bladruta, måtte man selvfølgelig lære opp nestemann før man sluttet. Vanligvis var dette en annen ung gutt som deg selv. Da var det han som måtte slepe seg oppover bakkene med avisene og springe inn til hver postkasse, mens jeg kunne nøye meg med å forklare hvem som skulle ha avisa.

Øivind Andersen

NEN PRODUKTER AS

Telefax 69 35 32 82

Telefon 400 01 260

Produksjon av juice og nektar.

VI PRODUSERER FOR OMGÅENDE LEVERING

CLIQUE HOODY

Leveres i 3 forskjellige kvaliteter og 24 forskjellige farger.

CLIQUE NETTEJAKKE

Leveres i 3 forskjellige kvaliteter og 9 forskjellige farger.

BECKBANKS

Kan trykkes med personlig og logotrykk.

CRAFT PRIME TEE

Leveres i 24 forskjellige farger.

CLIQUE T-SKJORTER

Leveres i 3 forskjellige kvaliteter og 26 forskjellige farger.

DRINKEFLASKER - BPA fritt
Leveres i 6 farger med logo eller personlig navnetrykk.

BEACHBAG

Praktisk bag av bomullscanvas med bærestropper av tau.

- * Firmaprofilering
- * Klistremerker
- * Roll-Ups
- * Bannere
- * Bilder
- * Utdrigningslag og bursdager etc.
- * Foreninger og organisasjoner
- * Idrettslag

TRYKKERN AS

"TRANSFERKONGEN"
www.trykkern.as

Vi er på Facebook

Kom gjerne innom oss for en hyggelig prat.

Langøyveien 11A, 1679 Kråkerøy - Tlf. kontor 40 54 00 97, Tlf. Kai: 92 11 84 84 - E-post: post@trykkern.as / kai@trykkern.as

Vi er på Instagram

KONDITIONER OG BAKERI

Bakevarer. Kaker. Catering. Varmmat. Vi leverer.

FASVO er en vekstbedrift som tilrettelegger arbeid for mennesker med ulike utfordringer og som ønsker og delta i arbeidslivet. Vi er opptatt av å skape faglig og personlig mestring, yrkesstolthet og arbeidsglede for våre arbeidstakere.

Les mer om våre tjenester på fasvo.no/catering

FASVO

Følg oss på **fasvo** | **fasvoas**

Et verdig arbeidsliv.

MARTINSEN & SØNN ELEKTRO AS

Vi er en hvite- og brunevarebutikk med 60 års erfaring. Vi står klare til å ta i mot deg til en hyggelig handel

- Fredrikstad Sentrums eneste elektro butikk
- Gratis frakt* (Hyttelevering er til parkeringsplass)
- God Service • TV – Stereo – Radio – Hvitevarer
- Stor gratis kundeparkering

MARTINSEN & SØNN ELEKTRO A/S

Farmansgate 2 – 1607 Fredrikstad

Epost: post@ms-elektro.no – Telefon 69 36 70 60

www.ms-elektro.no

Vi er der, også etter stormen.

VÅRE HOVEDPRODUKTER

- Flytende bølgebrytere
- Helbetong flytebrygger
- Tre / Betong flytebrygger
- Marinabelysning
- Y-bommer / Utriggere
- Spesialtilpassede anlegg

SF PONTONA
NORGE AS

www.pontona.no

Postboks 33 • 1620 Gressvik • Fredrikstad • Telefon: 69 33 96 10 • E-mail: post@pontona.no

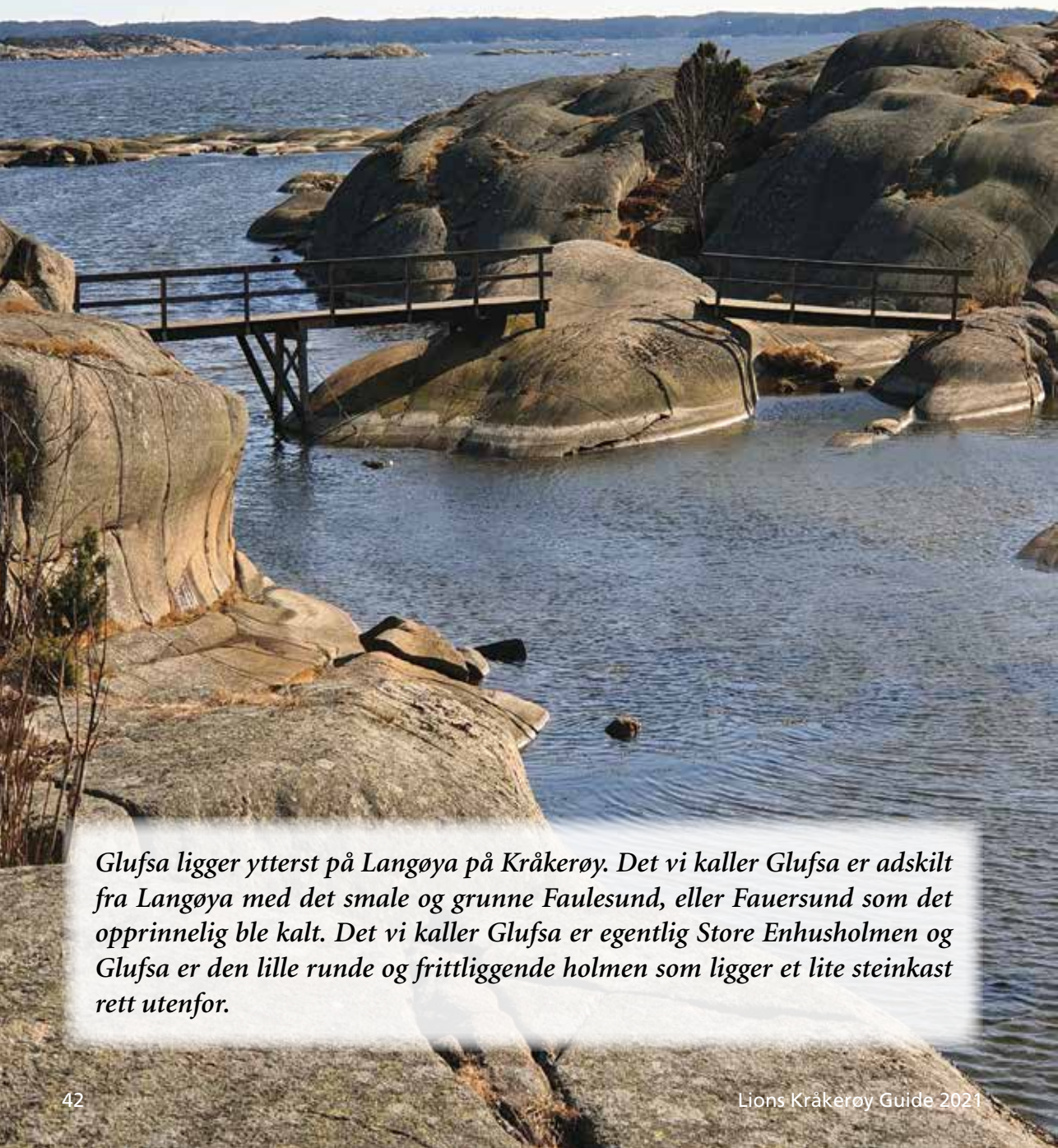
KJØR KOLLEKTIVT BRUK TOG OG BUSS

For oppdaterte buss- og togruter
i sommer sjekk:

www.ostfold-kollektiv.no
www.flybussekspressen.no
www.nettbuss.no
www.vy.no

GLUFSA

Tekst og foto: Tore Skaaden

Glufsa ligger ytterst på Langøya på Kråkerøy. Det vi kaller Glufsa er adskilt fra Langøya med det smale og grunne Faulesund, eller Fauersund som det opprinnelig ble kalt. Det vi kaller Glufsa er egentlig Store Enhusholmen og Glufsa er den lille runde og frittliggende holmen som ligger et lite steinkast rett utenfor.

Glufsa og området ytterst på Langøya er et populært turområde hele året igjennom. For å komme dit er det å følge Langøyveien så langt den går, og man kan fritt benytte parkeringsplassen der hvor veien slutter. Lokalbefolkningen er i flertall, men de fleste unge som voksne på Kråkerøy, kjenner Glufsa og mange legger turene sine hit.

Om sommeren er Glufsa like idyllisk som ethvert annet badested, og vel så det. Med runde fine svaberg og bra vannkvalitet er stedet naturlig nok ekstra mye besøkt i den varme årstiden. Det er god plass på Glufsa og flere mulige steder å gå ut i vannet for å ta en dukkert, så stedet er populært å besøke for bading og soling. Og for de dristige er det mulig å ta et stup fra den ytterste fjellknausen som er ca. 9 meter høy. Det er også et fint sted å være om man bare ønsker å ta det litt mer med ro og sitte med kaffekoppen å se ut over sjøen og på båttrafikken.

Mange prøver fiskelykken langs svabergene, men det man i dag får på stanga er nok mest makrell om sommeren, og ellers kanskje en og annen sjørørret.

Men Glufsa kan også være et værhardt sted som lever opp til navnet sitt «glufs», som betyr «vindstøt». Når det blåser som mest, kan bølgene slå over den ytterste fjellknausen så på dager med mye vind kan det være naturlig å se seg om etter et lunere sted. Man trenger ikke dra langt, - hvorfor ikke prøve på Pynten?

Ølbergtangen Enhus. Foto: Tore Skaaden

Allsidig rørleggerfirma med erfaring på bl.a. små og store
bolig- og rehabiliteringsprosjekter

Kråkerøy Rør AS
- VVS / INDUSTRI -

Skredderveien 12, 1617 Fredrikstad · Tlf: 69 31 58 00 · eolsen@krror.no

HS arealplan

Arealplanlegging og eiendomsrådgivning

www.hsarealplan.no - 41676496

**HURTIGRUTA
CARGLASS**

FREDRIKSTAD

Stabburveien 8
1617 Fredrikstad
Tlf: 987 09 500

KIWI

KRÅKERØYHALLEN

ÅPNINGSTIDER:
mandag - lørdag 7 – 23

PYNTEN

Av Tore Skaaden

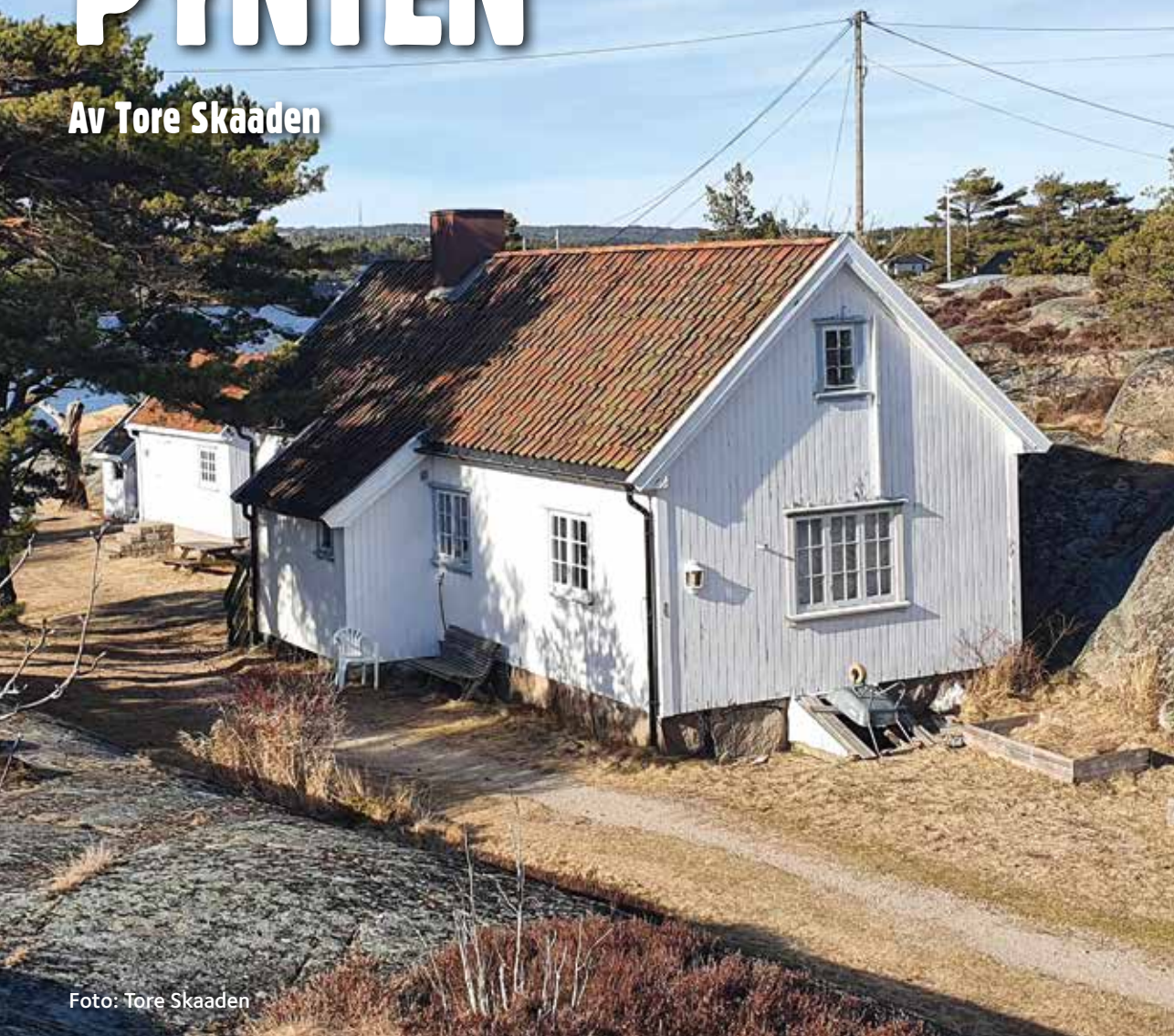

Foto: Tore Skaaden

På parkeringsplassen like før du begynner å gå mot Glufsa, går det en sti opp til høyre inn i en grønn og frodig klove. Ett større hus og tre mindre, alle hvitmalte, er plassert lunt mellom runde fjellkoller, og trær og busker gror villig i le for vinden. Dette er Pynten. Når man beveger seg på stien opp mot bygningene, blir man først og fremst imponert over beliggenheten. De var flinke før til å bygge på riktig sted! Det er så selvfølgelig at husene skulle ligge her, – lunt, lyst og vakkert, og fremfor alt praktisk i forhold til vær, vind og adkomst til sjøen. Ser man på de mange hyttene i område er forskjellen slående, - utsikt betyr alt og man plasserer gjerne hytta på den høyeste og mest vindfulle toppen.

Mellom bratte koller og runde svaberg, med frodig gressbakke ned mot en brygge og en lun sandstrand fortøner stedet seg, sett fra sjøsiden, som et ferieparadis med hvitmaltet trehus bak aldersstegene piletrær. Og mange private har nok vært interessert i å kjøpe stedet, men lykken er at Pynten har fått ligge i fred og til benyttelse for allmenheten. Pynten er et yndet utfartssted først og fremst for lokalbefolkningen, men også folk fra andre steder på Kråkerøy og fra byen har oppdaget stedet. Pynten er perfekt for de yngste og mange foretrekker nok dette stedet framfor det noe mer vanskelig tilgjengelig og værharde Glufsa. Pynten er godt besøkt av barnefamilier, SFO- og småskoleklasser fra tidlig på sommeren til langt ut i august. Gressplenene er perfekte for ballspill og lek, mens de voksne kan forberede dagens formiddagsmat eller middag nede på grillplassen.

Kråkerøy kommune tok over Pynten på 70-tallet og fra tidlig 80-tallet og fram til i dag har det vært drevet skole på Pynten. Samtidig sikret det at Pynten ble fullt tilgjengelig for allmenheten. De første årene var den som Kråkerøy ungdomsskoles forlengede arm, og etter kommunesammenslåingen for hele Fredrikstad. Stedet ligger flott og ser bra ut, men kommer man på nært hold er det tydelig at tidens tann ubønnhørlig gnager på Pynten.

Pynten har en lang og interessant historie og det er flott at man har klart å bevare stedet, slik at det på mange måter også i dag framstår som strandsitterstedet, som ble etablert her for over 200 år siden.

STRANDSITTERSTEDET PYNTEN

Strandsitterstedet «Pynten» ble etablert mellom bratte koller og runde svaberg ved Pålebukta innenfor Glufsa. Plassen som er på ca. 5 mål, ble ryddet omkring 1790 og stua som først ble bygd var ganske liten og lå helt nede i

strandkanten. Rester av den første grunnmuren ble funnet da Andreas Pettersen bygget sitt hus her ute i 1868. I gamle dager var det ikke noe annet enn en kjerrevei ut til Pynten. Skulle de innover på øya måtte de gå eller ro. Det var også mulig at de seilte dit de skulle. Senere gikk det rutebåt mellom Øyenkilen og Fredrikstad på lørdager, denne båten gikk også innom forskjellige steder på Langøya. I dag er det lett å ta seg fram til Pynten, det er godt mulig å kjøre helt fram med bil. Halvor Bårdsen var rydningsmannen på Pynten. Han bodde først på Ballastholmen lenger nord i Vesterelva, men flyttet ut til Pynten i 1791. Her bygget han seg en liten stue. Halvor Bårdsen eide ikke jord, og hans enke sies i 1801 uttrykkelig å være «husmann uten jord». Halvor drev fiske og sjøfart, og sagn forteller at han også skal ha syslet med vrakplyndring: På Langøya ved Pålebukta ytterst ute mot Faulesundet lå det i riktig gammel tid en ørliten stue like nede i strandkanten. Her bodde en kar som kaltes Halvor Fanden. Han skal ha vært litt av en vrakplyndrer og sjørøver, og det var nok ikke for ingenting han hadde slått seg ned helt der ute ganske alene». Andreas Pettersen var den første som slo seg ned ved Pålebukta i nyere tid. Han var egentlig fra Lærdal i Bohuslen. Mens det ble bygget på Langøya bodde han med familien på Krosnes i Onsøy. Et gammelt innflytningsbevis viser at Andreas flyttet til Langøya 17/11-1868.

Pynten en sommerdag i 2020.

Foto: Arne Inglingstad.

Andreas (født 5/6-1830, døde i 1887) var gift med Katrine Andersdotter (født 5/5-1829).

Pynten lå under Store Enhuus, og av bruksnummeret 11 kan vi se at fradelingen må ha skjedd ganske tidlig. Andreas ryddet litt jord og satte opp huset sitt like ovenfor tuften av Halvor Bårdsens stue. Andreas utførte litt pliktarbeid på Store Enhuus gård som Pynten var husmannsplass under. Paul Andreassen (f. 1858) overtok plassen etter sin far og bodde på Pynten til sin død. Han var gift med Eva. Som sin far utførte også Paul litt pliktarbeid på Store Enhuus gård. Paul hadde også 2 kuer og han hadde dyrket opp løkka øst for plassen. Paul drev fiske og han hadde fast torgplass i byen hvor han solgte fangsten sin. I tillegg passet han tømmerlenser og samlet sammen drivtømmer. Det er Paul som har gitt navn til Pålebukta. Peder Paulsen (født 1893) var tredje generasjon på stedet og gift med Agnes. Peder jobbet på Norsk Teknisk Porselensfabrikk i hele sitt liv. I tillegg passet han tømmerlenser sammen med sin far. Peder og Agnes solgte Pynten i oktober 1946 og flyttet da lenger inn på Langøya.

LIVET SOM STRANDSITTER

Pynten er et strandsittested som kan være typisk for og, gi et slags bilde av, hvordan det var å leve her ute. Vanlig er slike steder betegnet som husmannsplasser, men her på våre kanter var det ikke så mange husmenn, men strandsittere som bodde på små plasser, skilt ut fra de større gårdene. De leide en stue med litt jord til, og måtte gjerne forplikte seg til å arbeide et visst antall dager for bonden på gården som eide jorda.

Strandsitteren, navnet forteller om beliggenheten, og hans familie må ha hatt etter den tidens målestokk et godt hjem og det er klart at sjøen ga godt med mat. Kombinasjonen fiske og litt jordbruk gjorde at en strandsitter nok

hadde det adskillig bedre enn en typisk husmann. Og ble det litt til overs kunne de dra inn til byen for å selge det på torget. Fiskebonde er også en betegnelse brukt på de som hadde sitt utkomme fra jord og fiske.

Etter datidens forhold var Pynten sikkert et godt å bo. Den lune gressbakken skråner ned til en fin strand, hvor båten lå fortøyd ved brygga. Det er lett å forestille seg hvordan det må ha vært der før, - med klart vann, godt fiske og utsikt fra huset til bukta og elven utenfor. I dag fortoner det seg som den rene idyll, men livet var nok ikke bare lett her ute for de slet nok mye i det daglige, og med helt andre ting enn det vi kjenner til.

Takket være Kråkerøys forholdsvis isolerte beliggenhet som øykommune i mange år, er en del av småbebyggelsen er noenlunde bevart, og at vi har noen strandsitterstuer igjen.

METODISTKIRKEN PÅ PYNTEN

Da Pynten skulle selges var det styret i Metodistkirken som i oktober 1946 vedtok å kjøpe stedet. I den tiden metodistkirken eide stedet ble det utført en del forandringer. Ny brygge ble satt opp, og et båthus som var i dårlig forfatning ble revet. En tomteparsell mot øst ble kjøpt og lagt til eiendommen. Det ble også installert elektrisitet. Eiendommen ble i vesentlig grad brukt i menighetens ungdomsarbeid, søndagsskolens turer og stevner. Den ble også delvis brukt som feriested for menighetens medlemmer.

På 70-tallet prøvde menigheten å få stykket opp den 5 mål store tomte til hyttetomter, men planen ble stoppet av kommunen. Og til menighetens årsmøte 27. april 1973 leverte kirkevergerådet følgende rapport: «Pynten, Langøya er foreslått som salgsobjekt, og er tilbudt Kråkerøy kommune. Formannskapet i Kråkerøy vedtok å kjøpe eiendommen og

herredsstyret godkjente vedtaket i møte i mai 1973». Salgssummen ble satt til 120.000 kroner. Kjøperen skulle dekke alle omkostninger.

PYNTEN – LITEN SKOLE MED STOR AKTIVITET

I de første årene etter at kommunen overtok Pynten skjedde det ikke så mye, men tidlig på 80-tallet var det noen skolefolk, politikere og ledelsen ved Ungdomsskolen som så muligheten for at Pynten kunne brukes som skole med et alternativt undervisningstilbud for ungdom som den vanlige skolen ikke hadde greid å lage gode tilbud for. Her skulle det gis et tilbud til elever som ønsket en større praktisk del i undervisningen i tillegg til vanlig undervisning med en avsluttende eksamen.

Pynten ble etablert som en avdeling av Kråkerøy Ungdomsskole og da skoleåret begynte i august 1982, startet undervisningen på Pynten for en liten elevgruppe. I starten var det 2 elever og en lærer, og litt senere ble staben utvidet med en miljøarbeider. Undervisninga var praktisk tilrettelagt med stort fokus på

maritime aktiviteter og kystkultur. Det maritime var selvfølgelig viktig og til Pynten hørte det til en 27 fots halvdekket snekke som ble brukt til turer og forskjellig type fiske. I tillegg til den store båten var en tunejolle med 10 hesters motor som elevene brukte til garn-, hummer-, og ålefiske.

God adkomst til sjøen var naturlig nok viktig, men den gamle bryggen var falleferdig. Lions Club Kråkerøy bygde da ny brygge på dugnad ut til skjæret og den var også tilpasset for bevegelseshemmede.

Bygningene hadde forfalt etter at metodistkirken forlot stedet, så en del av «pensum» på skolen de første årene var oppussing av Hovedhuset, Strandstua og Uthuset. Med lærer Tormod Nyquist i spissen stod eleven for det meste av oppussingen selv. Sammen med det maritime fikk eleven virkelig prøvd seg i variert praktisk arbeid. Undervisningen de 3 første årene foregikk i Strandstua mens oppussingen foregikk, og i 1985 kunne undervisningen flytte inn i Hovedhuset.

Foto: Tore Skaaden

Men forholdene ved skolen var nok ganske kummerlige sett opp mot kravene i dag. I 1992 ble det kommunalt vann fram til Pynten og installert vannklosett, men i de 10 årene fram til da måtte vann tas med om morgenen, og utedoen var i uthuset. I 1993 ble skolen utvidet til 6-7 elever som også kom fra hele Fredrikstad kommune, som Kråkerøy ble en del av i 1994. Staben bestod da av to lærere og en miljøarbeider. I undervisningen på Pynten var det mye praktisk arbeid og naturlig nok var mye av dette knyttet til sjøen og elevene fikk prøvd seg i forskjellige typer fiske.

Skolen holdt i en periode også kaniner i bur, noe som var særlig populære blant de yngste som besøkte stedet, der de hoppet rundt på gressplenen og spiste det de fant.

Etter kommunesammenslåingen i 1994 har Pynten tilhørsmessig hatt en omskiftelig tilværelse i ulike virksomheter under skole og oppvekst. Den ble først lagt under Skole- og

Miljøgruppa i Fredrikstad kommune og hadde 7-8 elever fra ungdomsskolettrinnet, men ble i 1996 flyttet tilbake til Kråkerøy ungdomsskole. Fra tidlig på 2000-tallet var det også noen elever fra barneskolen på Pynten. I noen år var Pynten en avdeling av Råkollen, men ble i 2015 lagt under Kvernhuset ungdomsskole som en del av avdelingen «Møllehjulet» hvor det i undervisningen legges mye vekt praktisk arbeid.

Framtiden for skolevirksomheten på Pynten er noe usikker, men «Møllehjulet» vil i hvert fall drive skole på Pynten ut skoleåret 2022.

Pynten og huset har også hatt funksjon som et slags grendehus som har blitt lånt ut til foreninger og lag-. Langøya hytteforening har i flere år hatt sitt årsmøte her, og mange lag og foreninger har sine sommerfester ute på gressplenen. På denne måten har skolen også vært en del av lokalmiljøet på Langøya.

KILDER:

Takk til Roger Kjellvik for å få bruke stoff fra «Kråkerøy Kontakt 1986» i Kråkerøynet.no.

Takk til Pål Nordberg for informasjon om skolevirksomheten på Pynten.

Svein Skahjem og Roy Frantzen: Langøya et sted på Kråkerøy.

BARE BIL FREDRIKSTAD

Råbekksvingen 13
1617 Fredrikstad
930 61 987
roy@bare-bil.no
www.bare-bil.no

Takk til alle dere som gir oss tips til nye funksjoner.

SAMMEN lager vi Norges beste* mobilbank.

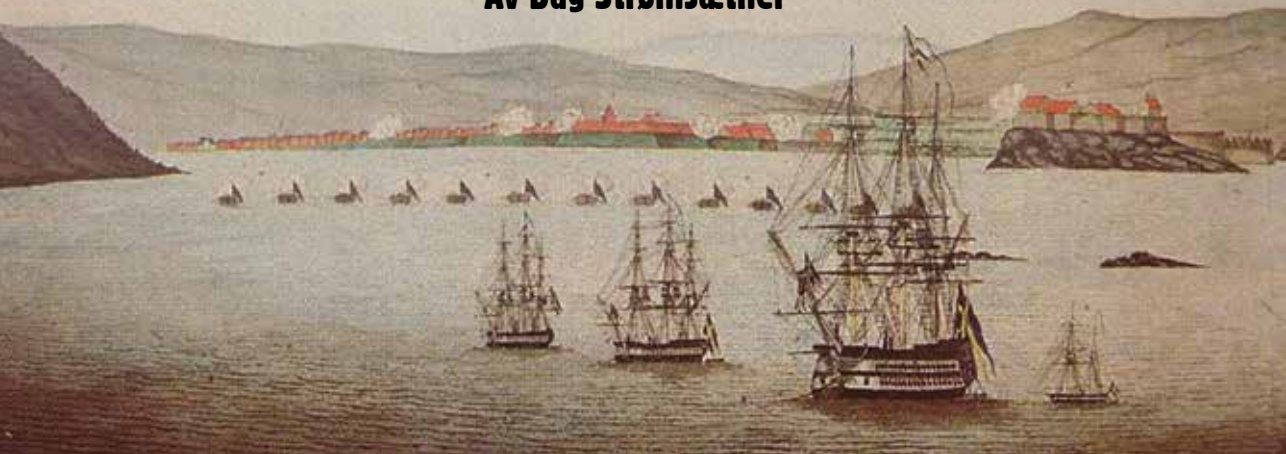
* App Store: ★★★★★
Over 150 000 vurderinger fra kunder ♥

SpareBank 1
ØSTFOLD-ÅKERSHUS

Svenskene kommer!

Invasjonen på Kråkerøy 1814

Av Dag Strømsæther

Svensk gjengivelse av angrepet opp Østerelven mot Fredrikstad. Kongsten fort til høyre på bildet.

Vi kan vanskelig tenke oss noe mere fredelig og idyllisk en Kråkerøy-skjærgården en vakker sommerdag. Men slik har det ikke alltid vært. En sommerdag for vel 200 år siden strømmet det inn tusenvis av svenske soldater over de samme svabergene vi i dag bruker til soling og bading. La oss gå tilbake til begynnelsen.

Året var 1814, og i Kielfreden hadde dansk-kongen måttet avgi Norge til kongen av Sverige. Karl Johan og de svenske troppene var opptatt med krigen mot Napoleon, og i Norge fikk vi tid til å lage vår egen grunnlov og velge prins Christian Frederik til konge. Vi ville jo ikke være under svenskene.

Men i løpet av sommeren kommer kronprins Carl Johan og de svenske soldatene tilbake fra kontinentet, og nå vil han ha det han er lovet i Kiel. Etter mislykkede forhandlinger går svenskene til krig.

Fredrikstad festning var på denne tiden gått ut på dato, og var ikke oppsatt med så mange soldater og kanoner som den skulle. Dette

visste svenskene, og Fredrikstad syntes å være et relativt enkelt mål. Festningen var bygget for å forsvare seg mot landsiden, og et angrep fra sjøsiden ville være enklest. Men først måtte de ta Hvaler og den norske roflotiljen som lå der. Svenskene ville angripe med hele sin skjærgårdsflåte, 70 kanonbåter og et stort antall ammunisjons- og transportbåter. I tillegg kom orlogsflåten med 10 store krigsskip. Et eget landgangskorps lå klar i Strømstad med 4000 mann fordelt på 63 transportbåter. En overveldende styrke.

Angrepet startet ikke helt etter planen. Mangel på seilvind gjorde at orlogsflåten ved Koster ikke kom seg avgårde som planlagt, dermed ble hele angrepet utsatt. Det gjorde at den

norske styrken på ca 40 kanonbåter fikk tid til å komme seg unna. For Carl Johan var dette en stor skuffelse, han ønsket å få de norske båtene ut av spill for godt. Men Hvaler gikk tapt nesten uten kamp.

Etter at Hvaler og Kjøkøy var besatt sto Kråkerøy for tur. Her lå det større norske styrker, så her lå det til rette for kamp.

I løpet av våren hadde kommandant Mechlenburg i Fredrikstad var gått av og oberstløytnant Hals hadde motvillig overtatt oppdraget. Han visste godt at nøkkelen til forsvaret av Fredrikstad lå på Kråkerøy, og i løpet av julidagene var til sammen mer enn 1200 mann avgitt til forsvaret av øya. Av disse var det 40 mann til bemanning av Huth fort i Vesterelva. I selve festningen var det til sammen 1150 soldater og 118 kanoner, i tillegg 160 mann og 18 kanoner på Kongsten. Den største svakheten ved byen var alle trehusene, som lett kunne skytes i brann slik at det ville være umulig å oppholde seg innenfor vollene for soldater eller sivile.

Den svenske fremrykningen var ikke bare en trussel mot Fredrikstad men mot hele den norske forsvarsplanen. Planen var å stanse svenskene langs Glomma, og Fredrikstad utgjorde høyre sikring på Glommalinjen. Hvis Fredrikstad falt ville hele forsvarslinjen lett kunne rulles opp.

For de norske styrkene på Kråkerøy ville det vært naturlig å bygge forsvarsstillinger i tilknytning til det sterkt kupert terrenget, og sikret de relativt få mulige landgangsstedene. Det ville også vært naturlig å ha noe artilleri på øya, for å kunne skyte på de svenske båtene når de kom. Av en eller annen grunn ble det gjort få og dårlige forberedelser, det virket nesten som om sjefene var mere bekymret for hvordan en tilbaketrekning kunne ordnes enn hvordan svenskene skulle stoppes.

Kronprins Karl Johan ga ordre om angrepet på Fredrikstad over Hvaler og Kråkerøy.

I løpet av 27. juli var de svenske skjærgårdsbåtene fremme ved Kjøkøy, og neste dag var de store orlogsfartøyene i området ved Singløv – Kjøkøy og på yttersiden av Kråkerøy ved Lera. De norske observasjonspostene ventet at angrepet ville starte når som helst, men svenskene tok seg god tid.

Først den 3. august om morgenen var svenskene klar. Selv den gamle og senile kong Carl XIII hadde kommet fra Strømstad om bord på «Gustav den Store» for å bivåne angrepet, men de svenske admiralene mente han var så skrøpelig at de var redd han skulle falle over ende på dekket under kanonadene.

Planen var å angripe Kråkerøy samtidig med 3 landstigningsgrupper i henholdsvis vest, sør og øst. Til sammen ca 5600 mann var klar til å gå i land, støttet av orlogsfåtens og roflotiljens kanoner.

Linjeskipet Konung Gustav IV Adolf var med på angrepet. Dette var den svenske flåtens største krigsskip (fra «Svenska flottans historie, vol 2).

Gruppe 1 besto av 2000 landgangssoldater på mange transportbåter støttet av 27 kanonbåter. I tillegg hadde de med seg feltartilleriet med i alt 10 kanoner, 133 artillerister og ca 100 hester og 300 vanlige soldater til støtte for denne gruppen.

Allerede ved halv tre-tiden på natten hadde båtene brutt opp fra området ved Vesterøy, og et par timer senere passerte de opp langs Kråkerøys ytterside. De norske soldatene var gruppert i en «jegerlinje», ganske spredt gruppering av infanterisoldatene hele veien langs strandlinjen. De forsøkte å stanse svenskene med sine geværer, men ble drevet bort av kanonskudd fra de svenske kanonbåtene.

Litt før klokken 6 om morgenen gikk de første soldatene i land ved Kaholmen og Bjørnevågkilen, og rykket raskt innover øya.

Feltartilleriet og resten av soldatene fortsatte videre til Enhuskilen der de ble satt i land. Hele veien skjøt kanonbåtene mot land for å drive de norske soldatene vekk. Etter at artilleriet var landsatt ved Enhuskilen fortsatte 3 skonnert-er og to sjalupper opp Vesterelva for å angripe Huth fort og Fasting skanse.

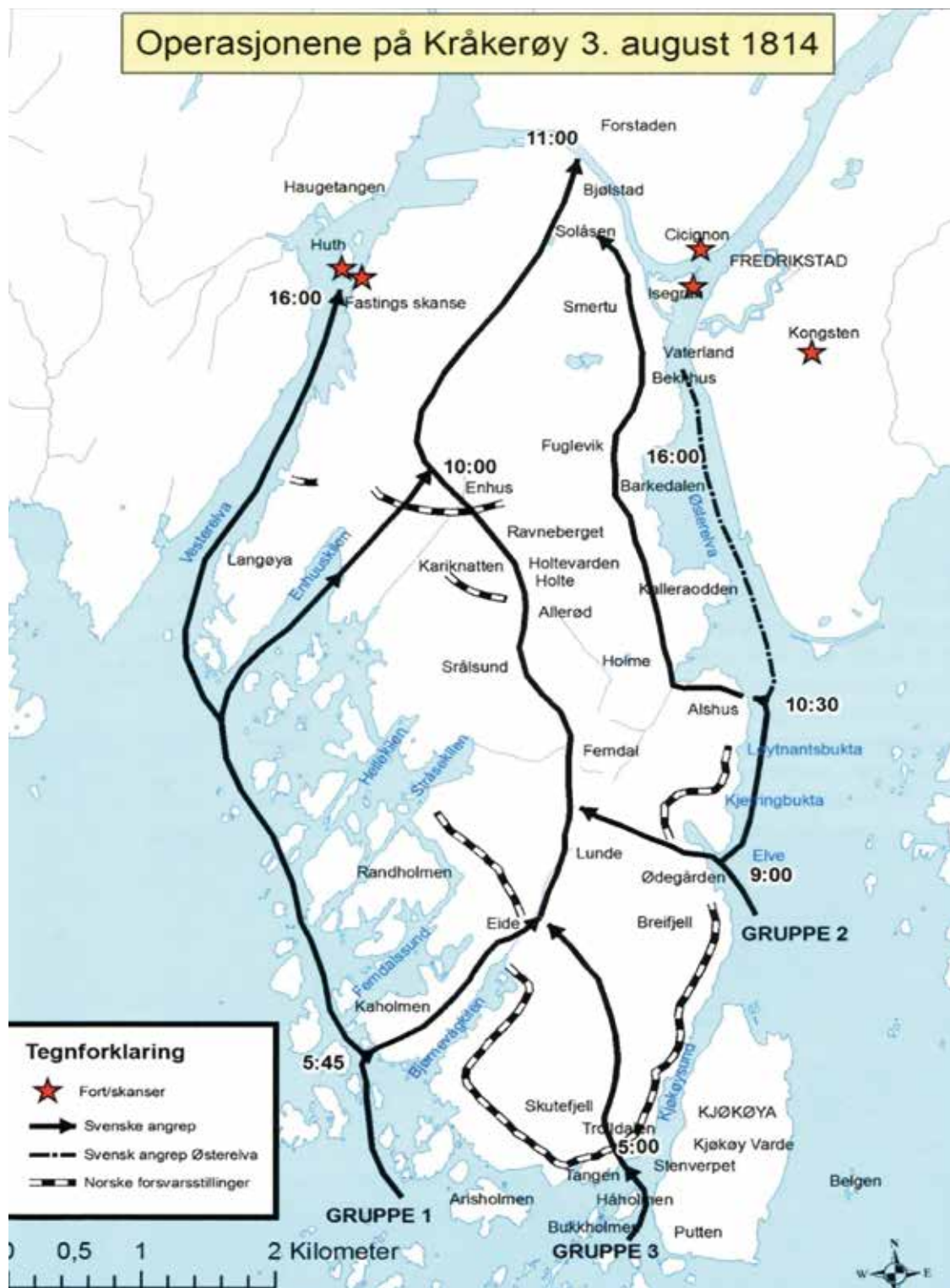
I gruppe 2 var det 26 ulike kanonbåter og flere transportbåter med til sammen 1980 landgangssoldater. Denne gruppen hadde ikke feltartilleri med seg. Båtene lettet anker fra Kjøkøy ved 5-tiden for å ro gjennom Kjøkøysundet og opp langs Kråkerøys østside. Men nå ble svenskene skikkelig overrasket av strømmen i Glomma. For selv om lettbåtene fra orlogsskipene kom til hjelp greide de ikke å holde tidsplanen. Først klokken 9 kom de frem til det første landgangsstedet ved Ødegården - Elve, det gir en fart på ca 700 meter i timen.

På vei gjennom Kjøkøysundet ble svenskene beskutt av norske soldater, men igjen ble disse drevet bort av de svenske kanonene. Senere var det lite å se til forsvarerne, men etter landstigningen ved Ødegård ble gruppen igjen tatt under ild. Men denne gang viste det seg å være andre svenske styrker som skjøt, den siste gruppen som var landsatt ved Tangen hadde rykket raskere frem og trodde de hadde møtt norske soldater.

Etter landsettingen ved Elve fortsatte gruppen videre til Alshus der resten av soldatene ble satt i land.

Den tredje landgangsgruppen ble satt i land ved Tangen. Den besto av 1100 soldater fra orlogsflåten om bord på 8 væpnede barkasser, 16 væpnede sjalupper, og de fleste av transportbåtene. Gruppen ble samlet ved Furuholmen utenfor Kjøkøya og startet herfra ved halv tre-tiden. Ved femtiden var svenskene i land uten å bli nevneverdig forstyrret av nordmennene.

Operasjonene på Kråkerøy 3. august 1814

Fra »MindreAlv XVI» etter tillatelse fra Fredrikstad Museum.

De norske styrkene sør på Kråkerøy trakk seg raskt tilbake, sannsynligvis overveldet av den enorme landgangsstyrken de sto opp mot. Ikke mer enn ca 700 mann av forsvarsstyrken lå fremme langs strandlinjen, resten var samlet sentralt i området Enhus, og grep ikke inn mot landsettingene. Resultatet ble at svenskene kunne rykke nordover på Kråkerøy nesten uten motstand. Ut på dagen ble den norske hovedstyrken samlet i en forsvarsstilling over Allerød – Holte – Enhus, der de kunne ta opp en skikkelig forsvarskamp. Men før det kom noe svensk angrep trakk de seg igjen tilbake mot Smertu. Heller ikke her ble det etablert et skikkelig forsvar, det virker som det nå var viktigere å komme seg til fergestedet ved Bjølstad. Tilbaketrekingen var godt forberedt, og før svenskene kom fram var de norske styrkene over Vesterelven.

Etter at gruppe 1 hadde satt i land feltartilleriet i Enhuskilen hadde noen av kanonbåtene fort-satt oppover Vesterelven mot Huth fort og

Fasting skanse på Kråkerøysiden. Det første fremstøtet med tre kanonbåter ble møtt av kanonild fra fortet trakk seg tilbake. Etter kort tid kom et nytt angrep, denne gang med fem kanonbåter. Samtidig var en del svenske soldater kommet frem til Langøya og kunne beskytte Fasting skanse ovenfra. Etter en kort ildkamp rodde de norske soldatene over til Onsøysiden etter å ha foraglet kanonene. Ved 4-tiden var Vesterelven i svenskens hender.

I løpet av ettermiddagen den 3. august hadde altså svenskene tatt hele Kråkerøy. Ingen norske soldater var drept eller såret, svenskene hadde 4 sårede soldater. Svenskene angrep med store styrker og var svært overlegne, og den norske forsvarsinnsatsen heller beskjeden. Ved Kråkerøys fall var også Fredrikstads skjebne beseglet; festningen ville ikke i lengden kunne stå imot et angrep fra Kråkerøysiden.

Etter at Kråkerøy var falt sendte den svenske generaladmiral Puke en melding til komman-

Huth fort i Vesterelven og Fasting skanse på Kråkerøy.

dant Hals der han at festningen overgir seg. Hals svarer kort at han har ordre om å forsvare festningen til det siste, og svenskene gjør seg klar til det avgjørende angrepet.

Seks svenske sjalupper og en kanonskonnert rykket oppover Østerelva, delvis ved roing og varping, delvis ved bruk av seil. Men strømmen var stri, og det tok sin tid. Etter hvert kom de på skuddhold av både hovedfestningen og Kongsten, og kanontordenen drønnet over byen. I denne situasjonen burde kanonbåtene bli beskutt fra Isegran, som nettopp var bygget for å møte et slikt angrep. Til alt hell for svenskene var kanonene som skulle dekke elven fjernet kort tid før angrepet. Ut på kvelden stilnet kanonene på begge sider.

I løpet av natten fikk svenskene flyttet sitt haubitsbatteri fra Enhuskilen til Smertu, der de fant gode stillinger bak noen fjellknauser.

Trolig var det mellom dagens Glommen brygge og prestegården. Fra disse stillingene kunne de beskytte effektivt inn i festningen, uten å kunne bli sett eller tatt under direkte ild derfra.

Neste morgen ved 4-tiden startet ildgivningen på nytt, både fra Kråkerøy-siden og fra 12 kanonsjalupper på Østerelva, og ble besvart fra Kongsten og hovedfestningen. Svenske soldater gikk i land ved Vaterland, og ved 6-tiden ble det hvite flagget også heist i festningen. Karl Johan hadde fått sin første seier under felttoget i Norge.

Artikkelen er i hovedsak basert på Erling Johansens «Mot Fredrikstad» fra 1966, i nytrykk i «MindreAlv XIV» fra 2014.

Arne Nilsen AS
- din rørlegger

Tlf. 69 31 02 03 Fredrikstad
Tlf. 95 44 53 15 Rolsvøy
e-post: truls@arne-nilsen.no

VUATEK
ALT INNEN BYGG OG VENTILASJON

TLF. 952 77 523 • vuatek.no

BYGGMESTER

ROLF THOMAS BLESS

Rehabilitering • Nybygg • Tilbygg • Hytter

Tlf. 69 34 78 70 – Mobil: 91 36 17 79

Uansett hvem du er, eller hva du kjører
– vi hjelper deg på rett vei!

BODAHL JOHANSEN

STORT UTVALG

Trenger du dekk til ATV-en, tung hjullaster eller kanskje en alminnelig familiebil? Vi har et bredt utvalg av dekk i alle prisklasser. Besøk et av våre utsalg og finn dekkene som passer nettopp dine behov og kjøremønster.

FREDRIKSTAD

Råbekkvingen 2
Mandag-fredag kl. 8–16

FREDRIKSTAD ØRA

Holbomveien 46
Mandag-fredag kl. 7–16

SKI

Verkstedveien 17
Mandag-fredag kl. 8–16

MYSEN

Ramstadveien 13
Mandag-fredag kl. 8–16

HALDEN SVINESUNDPARKEN

SVinesundparken
Mandag-fredag kl. 7–16

HALDEN

Glørnveien 3
Mandag-fredag kl. 7:30–16

RAKKESTAD

Sarpsborgveien 9
Mandag-fredag kl. 8–16

LØRDAGSÅPENT

kl. 9–14 i høysesongen

Continental

Matador

Yokohama

Yokohama

Yokohama

Goodyear

***Vi hjelper deg med det meste innen
IT, regnskap, markedsføring og
bedriftsrådgivning.***

WICAN
Digitale løsninger - Personlig rådgivning

**IT · REGNSKAP
MARKED · RÅDGIVNING**

Gamle Beddingvei 21,
1671 Kråkerøy
Tlf. 69 35 56 56
www.wican.no

Sandvika, Enhus. Foto: Tore Skaaden

A/S Fredriksstad Mek. Verksted

- en nøkkelbedrift i distriktet i forrige århundre

Tekst Leif Arthur Andersen

Bulkcarrier Olav Ringdal. 1971, byggenummer 409.

De to største verftene i Fredrikstaddistriktet, Glomma Mek Verksted og A/S Fredriksstad Mek Verksted (FMV), lå begge i hele sin eksistensperiode, først i det som den gang het Glemminge og Kråkerøy kommune, og fra 1908 i Kråkerøy kommune. Sistnevnte verft var det absolutt største, og hadde på det meste nesten 2500 direkte ansatte. Når man i tillegg inkluderer alle lokale leverandører som FMV handlet mye av og familiene til de ansatte, er det trolig riktig å si at i flere tiår etter krigen var mellom 10 og 15.000 mennesker i distriktet direkte avhengig av FMV's ve og vel.

Den spede begynnelse

Forløperen for det som skulle bli FMV ble etablert på Åsgårdsstranda i 1870 som en filial av Myrens Mek. Verksted i Christiania. I området hadde det allerede før den tid vært virksomhet som drev med bl. annet vedlikehold og reparasjon av seilskuter - de fleste brukt til utskipning av trelast. Skipsbygging kom i gang etter hvert.

I starten hadde bedriften ca. 35 ansatte. Byggenummer (B/N). 1 var en dampdrevet slepebåt D/S Dragen, levert til den lokale "plankeadel", And. H. Kiær & co., i 1873. Verftet utviklet seg raskt og bygget fram mot århundreskiftet imponerende mange forskjellige skipstyper, alt fra passasjerskip, lastebåter og mudderapparater til havfiskebåt og motortorpedobåter!

Fredrikstad Mekaniske Verksted 1870-årene. Sett fra Fredrikstad mot Åsgård.

I perioden 1903 - 1906 ble to nye beddinger anlagt, og det var travle år med utbygging av verkstedet og bygging av skip.

En vellykket ansettelse

I 1905 ble Norge en selvstendig nasjon og kalte en danske, prins Carl, til konge. Det skulle vise seg å bli et svært vellykket engasjement. Tre år senere, i 1908, gjorde FMV det samme ved å ansette den velutdannede dansken Knud Georg Meldahl som driftsbestyrer og senere administrerende direktør. Det skulle også vise seg å bli en meget vellykket ansettelse, og han forble verkstedets sjef inntil han gikk av med pensjon i 1943. Etter den tid fortsatte han som styreformann i bedriften til 1951. K. G. Meldahl var sønn av en arkitektprofessor i København, hadde gått gradene fra å begynne i "smedelære" på Burmester & Wain i København til å studere skipsbygging på universitetsnivå i Danmark og England. I tillegg hadde han med seg arbeidserfaring fra verksteder i USA, Tyskland og Danmark før han kom til FMV i 1908.

Knut Georg Meldahl, driftsbestyrer fra 1908.

Et verft i god utvikling

Under Meldahls ledelse utviklet FMV seg videre og ble allerede i midten på 1920 tallet regnet som et av Norges ledende verft, og bygde skip på to beddinger. Som en teknisk meget dyktig person, tok K. G. Meldahl ut flere patenter, bl. annet på en lasteskipstype med "Kjelene på dekk" - et av FMV's varemerker i mellomkrigstiden. Rederiet Olsen og Ugelstad var blant rederiene som fikk levert flere slike skip fra FMV. Ideen var å sette kjelene, som produserte damp til fremdriftsmaskineriet, på hoveddekk og dermed oppnå større lastevolum under dekk. Et annet stort produkt fra FMV i 1930 årene skulle bli FMV dampmotor - en stempeldampmotor bygd med både åpen og lukket veivkasse. Det var Wilhelm Olsen, senere overingeniør på maskinkontoret, som konstruerte maskinen. Den ble en enorm suksess og ble bygget på lisens i mange land. Den siste FMV dampmaskin ble installert i en hvalbåt på verkstedet som ble levert så sent som i 1956, nesten 60 år etter at dieselmotoren ble oppfunnet!

FMV under krigen

Under krigen stopper okkupasjonsmakten arbeidet med norske bestillinger. Flere funksjonærer på FMV var dessuten under krigen

aktive motstandsmenn, hvorav noen til og med havnet i tyske konsentrasjonsleirer. Under krigen gikk også K. G. Meldahl av som adm. dir. og Jens Wilhelmsen overtok hans stilling, og forble verkstedets sjef til 1969. Jens Wilhelmsen var en markant personlighet som i dag bl. annet huskes av Fredrikstads eldre befolkning for sitt hodeplagg - den svarte hatten.

FMV etter krigen - en sammenhengende oppgangstid fram til 1973

Etter krigen begynner en sammenhengende oppgangstid med store investeringer. I 1948 undertegner FMV avtale med Gøtaverken om å bygge skipsdieselmotorer på lisens. I 1949 passerer verkstedet 1300 ansatte. Det er gode tider og redere etterspurte stadig større skip. På 1950 tallet bestemmer man seg derfor for å bygge en tørrdokk som kunne bygge skip med bredde på opp til 38,4 meter. Før den tid var skipstørrelsen begrenset av hva man kunne bygge på den største beddingen - skip opp til ca. 40.000 t dwt. Dokken står ferdig i 1962, og da har arbeidsstokken allerede passert 2000 ansatte. Det første skipet over 100.000 t dwt som ble levert fra FMV, var bulkcarrier M/S Olav Ringdal. Skipet var på 108.600 t dwt, og ble levert i 1971.

Lørja, 1963. Frakt av ansatte over elva. Fredrikstad Museum.

Motortanker Robert Stove, 1955, byggenummer 349. Fredrikstad Museum.

Presset på økte skipsstørrelse fortsatte og i 1969 sto en forlengelse av tørrdokken ferdig. Det gjorde det mulig å bygge skip opp til ca. 140.000 t dwt. Før oljekrisen slo til i 1973 hadde verkstedet også konkrete planer om å anlegge en ny dokk for å bygge “supertankere”, men prosjektet fikk en brå stopp med oljekrisen i 1973.

Fra internasjonal oljekrise i 1973 til slutten i 1988

I 1969 gikk Jens Wilhelmsen av med pensjon. Da overtok hans sønn August Wilhelmsen som adm. dir. for verkstedet, og det falt hans lodd å lede verkstedet gjennom vanskelige år til Kværnergruppen kom inn på eiersiden i 1981. I 1970 så alt rosenrødt ut - da hadde FMV 11 skip i ordre eller under bygging, med en total dødvekt på 890.000, og med siste skip i ordreboken for levering i 1974.

Den internasjonale oljekrisen som inntraff i 1973, rammet FMV og alle norske og europeiske verft hardt, og innledet starten på en lang nedtur. FMV opplevde i likhet med de fleste andre verft kansellering av kontrakter. For å kompensere for tørken i markedet for nye skip, orienterte FMV seg i likhet med andre verft mot offshoremarkedet og dets behov for konstruksjoner og moduler til norsk kontinentalsokkel. Det ble vel ikke den store suksessen, men verkstedet bygde flere moduler og også en del av dekkssammenheng til Statfjord B - en stålkonstruksjon på 2.200 tonn. I 1981 overtar ny eier Kværner og innsetter ny ledelse. Det siste helbygde skipet på FMV blir gasskipet “Hebris” - en LPG carrier på 24.000 kubikkmeter, levert i 1983. Det helt siste skipet fra FMV - en shuttletanker, M/T Anna Knutsen, blir levert til rederiet Knutsen OAS i Hauge-sund, i 1987. Her var skroget bygget i Finland.

I 1970 – Skip ble bygget både på bedding og dekk. Fredrikstad Museum.

Den 20. januar 1988 gir styret anbefaling til bedriftsforsamlingen å vedta administrasjonens forslag om å avvikle driften ved verkstedet. Det stolte verkstedet på Kråkerøy går dermed over i historien.

Situasjonen til FMV var ikke unik på det aktuelle tidspunkt - verftet delte etter hvert skjebne med de fleste store verft i Norge, Skandinavia og resten av Europa. Da oljekrisen inntraff, hadde Sør Korea begynt å bygge opp sine verft og overtok fra midten av 1970 tallet store markedsandeler fra verft i Europa og Japan. I dag, mer enn 30 år etter at FMV ble nedlagt, har Kina overtatt rollen som verdens største skipsbygningsnasjon.

I dag er så godt som alle skip bygget på FMV blitt skrapet og smeltet om til nytt stål, torpedert og senket i krig eller totalforlist. Det siste skjedde med det største skipet som ble bygget

ved verkstedet, M/T Tank Baroness på 132.500 t dwt., levert i 1976. Skipet totalforliste og sank utenfor kysten av Vest Afrika 28. september 1994. Hele mannskapet på 28 personer ble reddet. Men et FMV bygget skip lever i beste velgående i vårt distrikt. Det er passasjerbåten “Hvaler” som fremdeles er under restaurering. “Hvaler” er FMV B/N 29, levert i 1892, og har så langt nådd en alder på 129 år!

Hvaler, byggenummer 29, 1892.

FOSS-ELEKTRO AS

www.fselektro.no // tlf: 95757531

Rosenborgveien 5 – 1630 Gamle Fredrikstad
Telefon: 69 32 01 44 – Telefaks: 69 32 01 14

- Rehabilitering
- Nybygg
- Totalentrepriser

www.hakon-hansen.no

Trygghet i høy fagkompetanse

Etter mer enn 25 år i faget, er Byggmester Håkon Hansen synonymt med høy fagkompetanse og profesjonell drift.

Vi påtar oss alle typer byggeoppdrag, både for private, offentlige og profesjonelle utbyggere og kan vise til en rekke store og prestisjefylte oppdrag siden etableringen. Vi har også rammeavtale med Fredrikstad kommune.

Vi holder til i eget bygg i Rosenborgveien 5 i Gamle Fredrikstad, og regner Østfold som vårt naturlige nedslagsfelt.

Sudoku oppgaver

Middels vanskelig

		1		5	9	7		
	3			8		1		
		2		6			3	
		6		9		2		
8	2						4	7
		9	5			3		
	6			1		8		
		8		4			9	
		3	9	7		6		

Vanskelig

			6				7	
	8		9					6
		4		7				8
		1	2			8		
		3			1	6		
		7	3	8		5		
2				5		7		
4					2		5	
	5				6			

LIONS SOMMERKRYSSORD

POST- STED		GRET- TEN	REN	ROM		SPORT	DJE- VEL	MUNN	MINE- RAL	GUD
FJELL			RAUS	SYK- DOM						
→									GRIPE	
									MUSIKK- ART	
JENTE							SEIL			
							MYNT			
→							HALV- ØY			OVER- HODE
GREN- SER		STYRE- LEDER		DYR						
				PLAGG						
LAGDE VAK- SINE				BYRÅ				PLAN- TE	HODE- PLAGG	
				VIE					ORD	
GÅ			IVRE						STONE	
TIL- GJORT			GÅTE						SMEL- TE	
→						PARTI				OLD- TIDS- BY
						TAUBE- LAND				
GREV- SKAP				SPILL				TØMME		
				KOM- MUNE				KOM- MUNE		
					KILDE				MÅL	
→					ORG.				NYN. PRON.	
KRYD- DER		BERG- ART					KOM- MUNE			KORT
		ASYL- MOTTAK					VE			
BEHOL- DER	SÅR			SVAI						
	FORT			UFIN						
→									ELV	
DRIKK				FILO- SOF					ENG	
→				BLAN- DING						
			SORT				EVENT- FIGUR			
							HVILE			
STRAF- FE					LEVER			KLOFT		
BEITE								SKÅL		
→			NYN. PRON.		VESEN					PLAGG
			KONJ.							STOL
AGE		MÅLE- ENHET				DIKT				
		PLANTE				RASK				
→					BY				MÅL	
					PRON.				REDD	
FATTE			ER					AV- FALL		
SKINN			PARTI					HYL		
→				BIB. MANN			FUGL			
STYRE							IN- STRU- MENT			

Løsning finner du på side 75

Kildesortering på hytta

Alle boliger, hytter og andre fritidseiendommer skal være tilknyttet kommunens renovasjons-tjeneste. Hytterrenovasjon er en helårstjeneste. Husholdningsavfallet fra boliger og fritids-eiendommer skal kildesorteres.

Papir, papp og kartong

For flere av hytteområdene er det egne avfallsdunker for papir, papp og kartong. Det er også flere returpunkter i kommunen som hytteeiere kan bruke. For mer informasjon om dette kan du se våre nettsider.

Glass- og metallemballasje

Rengjort glass- og metallemballasje leveres til returpunkter i hytteområder. I år har vi etablert flere returpunkter, se egen oversikt.

Restavfall

Restavfall er alt avfall som er igjen når du har kildesortert det som kan gjenvinnes. Bruk egne avfallsbeholdere til restavfall i hytteområdene.

EE-avfall (elektriske og elektroniske produkter)

EE-avfall kan leveres gratis til butikker som selger tilsvarende produkt uten krav om å kjøpe nytt. EE-avfall kan også leveres gratis til gjenvinningsstasjonen ved FREVAR på Øra.

Farlig avfall

Malingrester, beis, lakk, lim, olje, bil- og båtpleiemidler, plantevernmidler, løsemidler, kjemikalier, batterier, impregnert trevirke o.l. leveres gratis til mottaket for farlig avfall ved FREVAR på Øra.

Hageavfall og grovavfall

Kvist- og hageavfall, kasserte møbler, tepper, sykler, bygge- og rivingsavfall o.l. leverer du til gjenvinningsstasjonen ved FREVAR på Øra. Avfall fra husholdninger tilkjørt i personbil uten tilhenger er gratis. Pris for avfall med henger og privateid varebil er 200 kroner per lass. Hvis tilhengeren består av kun farlig avfall og/eller EE-avfall er leveringen gratis for husholdninger. Hvert lass kan være maks 3 m³ og maks 9 meter langt totalt for bil og henger.

Takk for at du kildesorterer!

Returpunkter for glass- og metallemballasje

For å gjøre det enklere for våre hyttegjester å kildesortere har vi satt opp flere nye returpunkter for glass- og metallemballasje. Tom og rengjort glass- og metallemballasje som har inneholdt mat og drikke skal kastes løst i dunken, ikke i poser.

På Kråkerøy kan du levere glass- og metallemballasjen din her:

- Alshus
- Bjørnevågkilen
- Bjørnevågveien
- Enhuskilen Camping
- Femdalsund
- Gytilen Vest
- Gytilen Øst
- Kjøkøy
- Langøya v/ pumpestasjon
- Lunde v/ Joker
- Tyttebærtangen

Glass- og metallemballasje fra mat og drikke

Glass and metal packaging from food and beverages

Ja, takk!

Yes, please

Glassflasker
Glass bottles

Glasskrukker
Glass jars

Hermetikkbokser
Tin cans

Myke metallbokser
Metal food packaging

Aluminiumsfolie
Aluminium foil

Øl-/mineralvannsbokser
Beer/soft drink cans

Metallokk/metallkorker
Metal lids/metal caps

Metalltuber
Metal tubes

Telyskapsler
Used tea lights

Nei, takk!

No, thanks

Porselen, keramikk og krystall
Porcelain, ceramic and crystal

Speil og vindusglass
Mirrors and window panes

Ildfaste former
Overproof dishes

Lyspærer og batterier
Bulbs and batteries

Malingsspann
Paint cans

Metallgjenstander som
ikke er emballasje,
for eksempel:

Stekepanner/Kasseroller
Bestikk
Bilder
Småttøyer av metall (f.eks.
muttere, skruer, spikere)
Metal objects that are not
packaging, such as:
Frying pans/saucepans
Cutlery
Automotive parts
Small metal fastenings (such
as nuts, screws and nails)

Takk for at du kildesorterer!

Vanningsrestriksjoner i Fredrikstad om sommeren

På grunn av økt vannforbruk innføres det vanningsrestriksjoner i Fredrikstad i sommermånedene.

Dette gjelder også i alle hytteområder.

Vanningsrestriksjoner innebærer følgende:

- Forbud mot vanning med spreder.
- Forbud mot bruk av ubetjent slange.
- Forbud mot bruk av dryppvanningsanlegg.

Vanning med kanne og håndholdt slange med munnstykke er tillatt.

For å hindre at abonnenter blir uten vann overvåkes forbruket og ytterligere tiltak vurderes løpende.

 Servicetorget: 69 30 60 00

 www.fredrikstad.no

 www.facebook.com/fredrikstad.kommune

 www.twitter.com/fredrikstadkomm

www.fredrikstad.kommune.no

Parkeringshus

Parkeringshusene har døgnåpent alle dager og er kamerastyrt. Det betyr at de leser registreringsnummeret på bilen når du kjører inn og ut. Følg skilting og vilkårene for parkering.

- **Apenesfjellet, St.Hansfjellet og Stadion p-hus:**
Gratis parkering mandag – fredag kl. 14 - 24, lørdag og søndag kl. 09 – 24.
- **Cityterminalen p-hus (Torvbyen)**
Gratis parkering mandag – fredag kl. 14 - 24, lørdag kl. 09 – 24, søndag hele døgnet kl. 00 – 24.
- **Kirkebygga p-hus:**
Betaling hele døgnet alle dager.

Betalingsalternativer:

Appen Fredrikstad P eller EasyPark, på betalingsautomaten ved avreise, betale hjemme via nettet innen 48 timer eller få tilsendt faktura med fakturagebyr.

Gateparkering

De offentlige parkeringsplassene i sentrum er inndelt i tre avgiftssoner: grønn, gul, rød. Grønn sone er billigst og rød sone er dyrest. Fargen er markert på skiltet og på p-automaten. Følg skilting.

Innfartsparkering

Det er etablert innfartsparkeringer for reisende som må passere bomringen på vei til eller gjennom sentrum. Det er gratis parkering. Følg skilting og vilkårene for parkering som du finner på parkeringsplassen og på kommunens nettside.

Elbil/ladbar motorvogn

Oversikt over ladestasjoner og betalingsbetingelser finner du på kommunens nettside. Følg skilting.

Mer informasjon: www.fredrikstad.kommune.no/parkering

Byferga – gratis!

- Gamlebyen – Smertu – Sentrum – Værste – Gressvik – Ålekilene
- Cicignon – Gamlebyen
- Sellebakk – Lisleby

Rutetider:

www.fredrikstad.kommune.no/byferga

Vind og vær langs kysten

Vi som bor eller har hytter langs kysten, merker vinden og været godt og i båt er det spesielt viden vi er opptatt av. Værvarsel oppgir i dag alltid vindstyrken i meter/sekund og samtidig gir navn på vindstyrken fra stille til orkan. Tidligere ble Beufort skalaen fra 1 -12 brukt, og navn på vindstyrken.

Man skal være oppmerksom på at værvarselet gir en gjennomsnittlig vindstyrke over et større område, og at lokalt kan aktuell vindstyrke i et område være sterkere, og ofte variabelt. I båt vil lokale forhold som kan påvirke vindstyrken, være av større interesse enn gjennomsnittsvind. Yr oppgir i sin normale tabell middelvind, og man må gå inn på «utvidet tabell for å se vindstyrke i kastene.

Tabellen viser vindstyrke og effekten vinden vil få på land og på sjøen.

<i>Hva betyr vindstyrken</i>			
Vindstyrken måles i meter pr. sekund (m/s)			
Navn	m/s	Virkning på land	Virkning til sjøs
Stille	0 - 0,2	Røyken stiger rett opp.	Speilblank (havblikk).
Flau vind	0,3 - 1,5	Røyken driver i vindens retning.	Små krusninger, ikke skum
Svak vind	1,6 - 3,3	Smått løv settes i bevegelse	korte småbølger
Lett bris	3,4 - 5,4	Løv og småkvist rører seg, lette flagg strekkes.	Bølgekamene begynner å toppe seg, litt skum
Laber bris	5,5 - 7,9	Kvister og smågreiner røres, støv virvles opp.	Lengre bølger, en del skumskavler
Frisk bris	8 - 10,7	Mindre løvtrær svaier, bølgekammer på innsjøer.	Middelstore, lange bølger med lange skumskavler.
Liten kuling	10,8 - 13,8	Store greiner rører seg, det hviner i telegrafrådene.	Store bølger begynner å dannes, skumskavlene er større overallt.
Stiv kuling	13,9 - 17,1	Hele trær rører seg, tungt å gå mot vinden.	Sjøen tårner seg opp, skummet blåser i strimer med vindretningen.
Sterk kuling	17,2 - 20,7	Kvister brekker, tungt å gå mot vinden.	Middels høye bølger av større lengde, sjørøkk driver i strimer med vinden.
Liten storm	20,8 - 24,4	Store trær svaier og hiver, takstein kan blåse ned.	Høye bølger, tette skumstrimler, sjøen begynner å "rulle".
Full storm	24,5 - 28,4	Sjelden inne i landet, trær rykkes opp, stor skade på hus.	Meget høye bølger, havflaten hvit av skum, tung og støtende rulling.
Sterk storm	28,5 - 32,6	Meget sjelden, følges av store ødeleggelser	Ualmennlige høye bølger, sjøen er fullstendig dekket av lange, hvite skumflak, sjørøkket nedsetter synsvidden.
Orkan	32,7-	Forekommer meget sjelden, følges av store ødeleggelser.	Luften er fylt av skum og sjørøkk som nedsetter oversikten betydelig, sjøen er fullstendig hvit av drivende skum.

Fra Storm Weather Center AS

I tillegg til meter/sekund oppgis ofte vindstyrken også i km/timen eller knop. F.eks er 10 m/s frisk bris 36 km/t, 19,4 knop eller Beufort styrke 5.

TOTALENTREPENØR

Byggmester

Rolf Andreassen AS

FREDRIKSTAD

Du er smart
som sparer
men
sparer
du smart?

Fredrikstad:

Telefon: 69 39 47 00

E-post: fredrikstad@handelsbanken.no

Handelsbanken

Kart over kommunale avfallsstasjoner i Kråkerøy-skjærgården

Løsning kryssord (fra side 67)

POSTSTED	GRET-TEN	REN	K	ROM	SYM- FOM	A	SPORT	DJE- VEL	D	MUNN	MINE- RAL	GUD	P	FJELL	STED	E	N	G	U	R	S	K	L	E	R	O	N	A	OVER- HODE	K	E	I	S	E	R	KORT	T	O	E	R	STOL	T	A	R	O	N	E	R	A	Y	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N	A</
----------	----------	-----	---	-----	-------------	---	-------	-------------	---	------	--------------	-----	---	-------	------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---------------	---	---	---	---	---	---	------	---	---	---	---	------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----

Løsning Sudoku (fra side 66)

Middels

Vanskelig

4	8	1	3	5	9	7	6	2
6	3	7	4	8	2	1	5	9
5	9	2	7	6	1	4	3	8
3	4	6	8	9	7	2	1	5
8	2	5	1	3	6	9	4	7
7	1	9	5	2	4	3	8	6
9	6	4	2	1	5	8	7	3
2	7	8	6	4	3	5	9	1
1	5	3	9	7	8	6	2	4

9	1	2	6	4	8	3	7	5
7	8	5	9	2	3	1	4	6
3	6	4	1	7	5	2	9	8
5	9	1	2	6	7	8	3	4
8	4	3	5	9	1	6	2	7
6	2	7	3	8	4	5	1	9
2	3	8	4	5	9	7	6	1
4	7	6	8	1	2	9	5	3
1	5	9	7	3	6	4	8	2

Om Kråkerøy Kirke

Kråkerøy kirke er oppført av granitt i 1909 -1911 etter tegning av arkitekt Olaf Nordhagen. Den har skip og kraftig vesttårn. Koret har rundbuet åpning i full bredde ut mot skipet og apsis i øst. Kirken har vernestatus listeført.

I apsis finner vi 5 vinduer med glassmalerier av Emanuel Vigeland.

Siden 5. januar 2020 har det pågått en innvendig rehabilitering av kirken. Den pågår fremdeles og skal etter planen avsluttes i mai/juni 2021. Kirken har fått nytt lyd- og lysanlegg og nytt elektrisk anlegg, vegger vinduer og tak er utbedret. Rent fargemessig har målet vært å beholde fargesettingen fra 1951/ (Arneberg). Menighetsrådet har tatt på seg å betale stolene som skal erstatte noen av de fremste benkene.

Kirkerommet tilføres også ny kunst i denne rehabiliteringen. Tor Lindrupsen, en lokal kunstner, har laget et kunstverk til det nye flisegulvet. Dette skal menighetsrådet også finansiere.

Ønsker du å gi en gave til stol eller flis, er vi takknemlige for en gave på Vipps nr. 13831

Det gamle orgelet er tatt ut og vi må vente 2-3 år på nytt. Rømningsveiene er endret slik at vi på sikt kan få plass til flere tilstedeværende.

Den pågående pandemien og smittesituasjonen i Fredrikstad har gjort at all aktivitet utover vielser og gravferd denne våren har vært satt på pause. Oppdatert informasjon om hva som skjer i kirken videre utover vår og sommer, kommer som digital informasjon her:

www.kirken.no/krakeroy

Facebook:

Kråkerøy menighet/Menighetspedagog HanneSveum Holm/Kirken i Fredrikstad

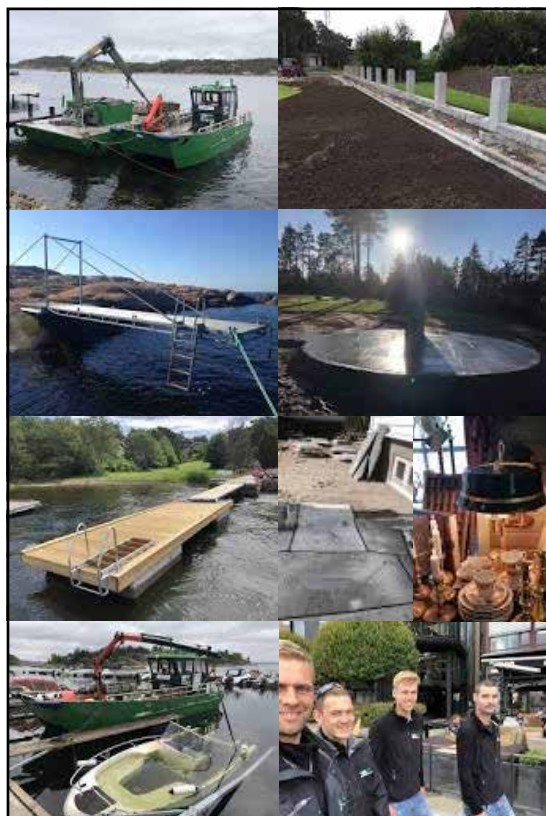
Instagram: «ungikrakeroykirke

Bildene gir et inntrykk av hvor omfattende rehabiliteringsarbeidet i kirken er.

— Vi utvikler Fredrikstad

www.vaerste.no

**Bryggeservice
Ullerøy**

**Edwin Halsan
Mobil :97509168**

Kom å ta en titt i butikkene våre!

DIKEVEIEN

Dikeveien 2

1661 Rolvsøy

dikeveien@guttasblomster.no

GRÅLUM

Bjørnstadveien 2

1621 Sarpsborg

gralum@guttasblomster

Åpningstider:

Man – Fre 10.00 – 19.00

Lør 09.00 – 18.00

Søn 11.00 – 17.00

Åpningstider:

Man – Fre 09.00 – 20.00

Lør 09.00 – 19.00

Søn 11.00 – 17.00

Følg oss på Facebook

*Vi ønsker alle en
riktig god sommer
på Kråkerøy!*

PEUGEOT
MOTION & EMOTION

Mercedes-Benz

Bertel Steen

Fredrikstad

KJØP BIL TRYGT HOS OSS

Ytre Langøya – 1679 Kråkerøy
Tlf. 90 91 05 99 – E-post: post@roarkristoffersen.no
www.roarkristoffersen.no

Vi utfører alt innen:
Peiser/pirper • Fasadearbeid/puss • Flislegging
Totalrenovering av bad • Granitt/Skiferlegging

Annonsørfortegnelse

Apotek 1, Helsehuset	2	Kniplefjellet Eiendom	83
Bare Bil Fredrikstad	50	Kråkerøy Rør	45
Bertel O Steen	82	Martinsen & Sønn Elektro	40
Bodahl Johansen	58	Nen Produkter AS	38
Bryggeservice Østfold	78	Neon Fashion	34
Byggmester Rolf Andreassen	73	Arne Nilsen Rørlegger	57
Byggmester Rolf Thomas Bless	58	Roar Kristoffersen Murefirma	82
Byggmester Håkon Hansen	65	SF Pontona	40
Byggmester Egil Norli	15	Skade og lakk AS	8
Fagprosjekt	83	Solveigs Pizza	35
FASVO	39	Sparebank 1	51
Foss Elektro	65	Sportmann	6
Fredrikstad Kommune	68-71	Storm Elektro	34
Guttas Blomster	79	Studio Sigdal	4-5
Handelsbanken	73	Trykkern AS	38
HS Arealplan	45	Værste	78
Hurtigruta Carglass	45	Vuatek Bygg og Ventilasjon	57
Installatøren Gruppen	35	Wican	59
Kiwi Kråkerøyhallen	45	XL-bygg Knatterudfjellet	84

KNIPLEFJELLET
EIENDOM

XL BYGG KLAPPET
& KLART.

Skulle ha skifta ytterdør, skulle satt opp de siste listene, skulle hatt ny terrasse....

TA HELT FRI PÅ HYTTA?

Vi har håndverkere som tar små og store jobber!

Ring Jo-Inge
959 62 995

HYTTA - ET GODT FRISTED

Men det er ofte en del som må fikses, byttes og repareres. Og den tyngste jobben er den som skulle vært gjort. Mer lyst til å koble av og nyte livet enn å snekre og fikse? Vi har folk som kan ta seg av hele jobben for deg, eller gjøre det du har minst lyst til å gjøre selv.

Sjekk ut klappetogklart.kft.no